

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Faktory ovlivňující spokojenost žáků středních škol

Factors influencing the satisfaction of secondary school students

Iva Gecková

Vedoucí práce: PhDr. Roman Liška, Ph.D., MBA

Studijní program: Školský management

Studijní obor: Školský management

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Faktory ovlivňující spokojenost žáků středních škol potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 14. dubna 2024

Ráda bych touto formou poděkovala PhDr. Romanu Liškovi, Ph.D., MBA za vedení bakalářské práce a za odbornou pomoc při jejím vypracování. Dále bych ráda poděkovala Ing. Radce Tinové a Ing. Stanislavu Šafránkovi, kteří mi pomohli se sběrem dat. Dále samozřejmě děkuji všem žákům, kteří se zúčastnili mého průzkumu. A v neposlední řadě své rodině, která mě během celého studia velmi podporovala.

ABSTRAKT

Toto téma bakalářské práce řeší problematiku spokojenosti žáků středních škol a zkoumá, jaké faktory na ni mají vliv. Cílem této práce je objasnit, co pro žáky znamená spokojenost, jaké faktory ji ovlivňují a zda souvisí s materiálním vybavením školy. Očekává se, že materiální vybavení a mezilidské vztahy jsou jedny z nejdůležitějších faktorů, které na spokojenost žáků působí. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou zpracována témata, která se vztahují ke zvolenému zaměření této práce. K jejich podrobnému vysvětlení a objasnění vzájemných souvislostí je čerpáno z odborné literatury, jsou vysvětleny základní pojmy a popsány faktory, které spokojenost ovlivňují.

Praktickou část tvoří výsledky kvantitativního výzkumného šetření, které bylo provedeno prostřednictvím polostrukturovaného dotazníku. V praktické části jsou vysloveny dvě hypotézy. Prostřednictvím dotazníku bylo mj. zjišťováno, zda je pro žáky důležité vybavení učeben, čistota ve škole a jak velký vliv na jejich spokojenost má klima třídy a třídní učitel. Výzkumný vzorek tvořili žáci 3. a 4. ročníků středních škol, šetření bylo realizováno na celkovém vzorku 70 respondentů.

Na základě výzkumu jsou formulovány závěry a doporučení využitelná v praxi v oblasti řízení ve školství. Předložené výsledky mohou ředitelům škol přinést cenné podněty a přispět tak ke zkvalitnění klimatu organizace a také materiálních podmínek dané školy.

KLÍČOVÁ SLOVA

klima třídy, klima školy, střední škola, spokojenost, ředitel, žák

ABSTRACT

This bachelor thesis addresses the issue of student satisfaction in secondary schools and examines what factors influence it. The aim of this thesis is to clarify what satisfaction means for pupils, what factors influence it and whether it is related to the material facilities of the school. It is expected that material facilities and interpersonal relationships are some of the most important factors that influence pupil satisfaction. The thesis is divided into theoretical and practical parts. In the theoretical part, the topics that are related to the chosen focus of this thesis are elaborated. To explain them in detail and clarify their interrelationships, literature is drawn from the literature, basic concepts are explained and factors that influence satisfaction are described.

The practical part consists of the results of a quantitative research investigation conducted through a semi-structured questionnaire. In the practical part, two hypotheses are formulated. The questionnaire was used to determine, among other things, whether classroom equipment and school cleanliness are important to the pupils and how much the classroom climate and the class teacher influence their satisfaction. The research sample consisted of pupils in the 3rd and 4th year of secondary schools, the survey was carried out on a total sample of 70 respondents.

Based on the research, conclusions and recommendations are formulated that can be used in practice in the field of management in education. The presented results can provide valuable suggestions to school principals and thus contribute to the improvement of the climate of the organisation and also the material conditions of the school.

KEYWORDS

classroom climate, school climate, high school, satisfaction, principal, student

Obsah

Úvod	7
I Teoretická část.....	9
1 Základní terminologie.....	9
2 Funkce školy a socializace	12
2.1 Funkce školy	12
2.2 Socializace	13
3 Nástup na střední školu	14
4 Kvalita školy.....	16
4.1 Klima školy.....	17
4.2 Ředitel.....	19
4.3 Pedagogičtí pracovníci.....	20
4.4 Materiální vybavení	21
4.5 Participace žáků na fungování a rozvoji školy	22
4.6 Motivace	23
5 Shrnutí teoretické části	24
II Praktická část	25
6 Přípravná fáze.....	25
6.1 Vymezení cíle šetření.....	25
6.2 Vymezení hypotéz a předpokladů.....	25
6.3 Časové vymezení a definice jednotlivých fází šetření.....	25
6.4 Metodika šetření	26
6.5 Charakteristika výzkumného vzorku	28
6.6 Testování dotazníku (pilotáž)	28

7	Realizační fáze.....	29
7.1	Sběr dat	29
7.2	Zpracování dat	30
8	Analýza a interpretace dat	30
8.1	Zastoupení ročníků v segmentu respondentů.....	31
8.2	Zastoupení pohlaví v segmentu respondentů.....	32
8.3	Zastoupení věku v segmentu respondentů	33
8.4	Materiální vybavení školy	34
8.5	Lidé – spolužáci, učitelé, vedení a další osoby	45
8.6	Pocity a dojmy	53
8.7	Nejvíce důležité faktory ovlivňující spokojenost žáků (žebříček).....	61
8.8	Tři případy, kdy jsem se do školy nejvíce těšil/těšila	64
	Potvrzení/vyvrácení hypotéz	65
	Diskuze	67
	Závěr	69
	Seznam použitých informačních zdrojů	71
	Seznam příloh	74
	Seznam tabulek.....	74
	Seznam grafů	74

Úvod

Od doby vstupu člověka do preprimárního vzdělávání až po ukončení vzdělávání sekundárního uplyne ve většině případů šestnáct let (od 3 do 19 let věku). V průběhu tohoto dlouhého časového úseku na sebe vzájemně působí a navzájem se ovlivňuje spousta proměnných veličin, ať už se jedná o instituce umožňující vzdělávání, jejich zaměstnance, děti, žáky, rodiče, ale také například zřizovatele či takové faktory či veličiny, jako jsou lokalita, materiální vybavení nebo dostatek finančních prostředků. Jednou z těchto veličin je také spokojenost. Faktor, který se jako tenká červená nit vine celým tímto obširným obdobím.

Potřebné informace ještě nejsou schopny definovat a poskytnout děti v nižším stupni primárního vzdělávání, zaměřila jsem se tedy na žáky na samém konci sekundárního vzdělávání. K rozhodnutí pro tuto věkovou skupinu (17 – 19 let) mě vedlo několik důvodů: v tomto věku jsou již mladí lidé schopni adekvátně formulovat a vyjádřit svůj názor, dokáží posoudit přínos vzdělávacího procesu pro ně samotné, v souvislosti s blížící se maturitní zkouškou se zabývají otázkami ohledně budoucnosti a také hodnotí a bilancují své působení na střední škole, které vidí s odstupem a v komplexnějším kontextu oproti např. nově nastoupivším středoškolákům.

V úvodním textu teoretické části práce je poukazováno na terminologii a vzájemné propojení jednotlivých pojmů. Dále jsou analyzovány jednotlivé veličiny, které mají na spokojenost zásadní vliv.

Praktická část se zabývá dotazníkovým šetřením, pro které byl vytvořen polostrukturovaný dotazník zaměřený na žáky 3. a 4. ročníků středních škol. Respondenti mají na výběr pět slovních odpovědí, které odpovídají Likertově škále. Jsou formulovány dvě hypotézy, se kterými je pak dále pracováno na základě získaných poznatků.

Respondenti jsou dotazováni na svoji spokojenost například s kvalifikací a vstřícností učitelů a dalšími zaměstnanci školy, s materiálním vybavením školy a tříd, s třídním učitelem nebo s klimatem a celkovou situací ve třídě, dále s dalšími doplňkovými službami, které umocňují celkový dojem (existence školní jídelny, čistota prostředí, apod.), tyto poznatky jsou zpracovány a shrnuty v závěru práce.

Ve výběru tohoto tématu mě podpořil fakt, že jsem pět let pracovala na střední škole, kde jsem se zabývala propagací, nábořem žáků, komunikací s nimi a jejich rodiči a také jsem pomocí dotazníků zjišťovala zpětnou vazbu (spokojenost s organizací dnů otevřených dveří, přijímacího řízení, s nástupem žáků do prvních ročníků nebo se sportovním soustředěním). Výsledky jsem pak zpracovávala pro vedení školy a měla možnost vidět, jakým způsobem se se zpětnou vazbou dále pracovalo a jak ovlivňovala chod dané organizace.

I Teoretická část

1 Základní terminologie

Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře se základními pojmy používanými v této bakalářské práci. V textu je zdůrazněna vzájemná propojenost a provázanost jednotlivých pojmů, aby došlo k lepšímu pochopení dané oblasti.

Faktor

Pojem faktor má více významů, většina populace si jako první asociaci vybaví kosmetický průmysl a sluneční ochranný faktor používaný v krémech. Další část populace má toto slovo spojeno převážně s matematikou a označením vektorů. Pro účely této bakalářské práce je vhodná definice jako činitel uplatňující se v nějakém procesu (Ústav pro jazyk český, AVČR, online 2024).

Faktory ovlivňující spokojenost jsou tedy určití činitelé, zprostředkovatelé nebo síly, uplatňující se v určitém prostředí, ve smyslu této práce ve školním prostředí. O jaké konkrétní činitele ovlivňující spokojenost se jedná, bude vysvětleno v dalších kapitolách a také v praktické části této bakalářské práce.

Spokojenost

Také tento termín lze popsat opravdu rozsáhlým množstvím synonym. Těmi pravděpodobně nejzmiňovanějšími jsou pohoda nebo také osobní pohoda (subjective well-being), jak uvádějí Kebza a Šolcová (2003, s. 340). Dalšími podobnými výrazy jsou pak rovnováha, štěstí, životní spokojenost, dobrý pocit nebo vyváženost. Spokojenost můžeme také například popsat jako stav, kdy jsme šťastní a plní pohody a máme radost ze života.

Spokojenost představuje v lidském životě významný prvek a hraje jednu z hlavních rolí prožívání života. Čadová (2018, online) poukazuje na propojení konceptu štěstí a spokojenosti s kvalitou života, přičemž spokojenost vnímá subjektivně a vyslovuje domněnku, že lidi můžeme považovat za spokojené tehdy, pokud o sobě oni sami prohlašují, že spokojeni jsou. Autorka dále vyslovuje domněnku, že pokud se člověku daří v jedné

určité oblasti, je celkově dobře naladěný, spokojenější a také další oblasti života je pak schopen posuzovat příznivěji a pozitivněji.

Definicí spokojenosti se zabývá také Kočvarová (2013, s. 67-77), která zmiňuje různé stupně spokojenosti. Ty se podle ní od sebe liší v závislosti mezi očekáváním a skutečným vnímáním daného stavu. Kočvarová dále vyslovuje myšlenku, že spolu úzce souvisí pojmy spokojenost a kvalita, avšak současně také upozorňuje, že se nejedná o synonyma. Autorka také zdůrazňuje loajalitu klientů (ve školním prostředí toto označení chápeme jako žáky, rodiče, pedagogy), kterou vidí jako důsledek splnění očekávání vůči škole.

Také zahraniční autoři, např. Telef (2021, s. 360) poukazují na to, že *„spokojenost se školou je jednou z nejdůležitějších oblastí spokojenosti, která zajišťuje, že studenti jsou ve svém životě šťastní. Tvrdí se, že spokojenost se školou je důležitá pro hodnocení, realizaci, rozvoj, pozorování a pochopení školních zkušeností žáků. Vysoká míra nespokojenosti se školou může být znepokojující, protože děti, které zažívají nespokojenost se školou, mají tendenci projevat problémy s chováním, studijní problémy a různé adaptační problémy v mezilidských vztazích.“*

Vše jasně a srozumitelně shrnuje Liška (2021, online) *„Ať jsou žáci jako zákazníci ve škole definováni jakkoli, je jisté, že bez žáků se škola neobejde. Ve škole žáci tráví velkou část dne. Je proto důležité, aby se ve škole cítili dobře, byli spokojeni, aby ve škole získávali nové podněty a zážitky. Působením mnoha činitelů si žáci utvářejí vztah, který ovlivňuje jejich přístup ke vzdělávání.“*

Škola

Kdybychom jako laikové chtěli popsat, co je to vlastně škola, jistě bychom se shodli na tom, že se jedná o instituci, jejímž hlavním posláním je zajistit vzdělávání pro děti školního věku. Odborníci tento pojem popisují následovně.

Průcha a Veteška (2021, s. 247) jej popisují jako *„instituce zabezpečující vzdělávání, které tvoří hlavní část vzdělávacího systému státu“*.

Průcha (2009, s. 388) zdůrazňuje *„nemilé překvapení“* nad zjištěním, že definici pojmu škola nelze nalézt v základních pedagogických informačních dokumentech. Vyslovuje své

zdůvodnění tím, že „*snad právě proto, že jde o tak rozšířený pojem, se asi považuje za zbytečné jej definovat.*“ Dodává, že ve slovnících lze dokonce nalézt až čtrnáct významů tohoto slova používaného v různých kontextech. Nabízí pohled na školu jako sociální instituci, která slouží k realizaci svého primárního poslání, tedy k zajišťování řízené a systematické edukace. Právě edukační funkci školy autor (2009, s. 390) zdůrazňuje ve snaze odlišit ji od jiných institucí, kde k edukaci také dochází (rodina, parta, masová média apod.)

Z definice Huséna, Tuijnmana a Hallse (In: Průcha, 1992, s. 390), kteří školu definují jako instituci, přispívající k celkovému rozvoji jednotlivce, je patrné jejich vlastní stanovisko, že škola jako instituce je nedílnou součástí života jedinců, jelikož v ní tráví převážnou část svého dne a to ve většině zemí po dobu deseti až dvanácti let. Škola je tudíž prostorem, kde se děti a mládež vyvíjejí a dělají pokroky a rovněž také vyrůstají. Autoři v souvislosti se školou zdůrazňují, že „*z toho vyplývá její úkol být nejen profesionálně dokonalým zařízením pro edukaci, ale také místem, kde děti nacházejí příjemné prostředí k životu.*“

A k tomu, aby takovéto místo, kde děti tráví opravdu velkou část svého života, bylo skutečně příjemným, bezpečným a podněcujícím prostředím, je důležité toto prostředí popsat, znát a mapovat. Pomáhají k tomu četná pedagogická a sociologická šetření, která probíhají v posledních letech na řadě českých škol. Tato šetření a zkoumání se zaměřují na aktuální a potřebná témata jako jsou klima a kultura školy, spokojenost s přijímacím řízením nebo kvalitou školy.

Spokojenost ve školství je velkým tématem, kterému je potřeba věnovat náležitou pozornost. Pokud bychom tedy chtěli shrnout tuto kapitolu, můžeme říci, že spokojenost lze jistě chápat jako popis subjektivního stavu každého jedince. Pokud tuto definici chceme přenést do školního prostředí, lze z výše uvedeného vyvodit, že čím lépe se škola stará o žáky (jinak řečeno lépe o ně pečuje), tím je spokojenost žáků vyšší a tím pádem jsou funkce školy úspěšně naplňovány. Očekávání žáků a jejich rodičů od vzdělávacího procesu a fungování instituce jsou tedy naplněna. Zákonitě pak to, že jsou žáci spokojeni, má vliv na jejich výkon při studiu, morálku a motivaci k učení. Také příjemné prostředí k životu ve škole úzce

souvisí se spokojeností žáků a spokojení žáci jsou samozřejmě cílem každé školské instituce. Vidíme zde jasnou a nezpochybnitelnou provázanost jednotlivých oblastí.

Toto vzájemné propojení a provázanost všech výše uvedených faktorů velmi výstižně shrnuje Řezníček (2023, s. 21): „*Spokojený učitel znamená spokojený žák, spokojený žák znamená spokojený rodič, spokojený rodič znamená spokojený zřizovatel a spokojený zřizovatel znamená spokojený ředitel.*“

2 Funkce školy a socializace

Škola jako společenská a vzdělávací instituce plní celou řadu funkcí a ovlivňuje a formuje životy všech zúčastněných osob. Ne každý si uvědomuje, že navštěvovat školu je nejen zákonná povinnost, ale také právo. Toto právo se ale nedostává všem, kteří by jej mohli využít. Na naší planetě je spousta dětí, které toto právo nemohou uplatnit, ač by pro ně získání vzdělání jistě představovalo cestu, jak vyjít ven z chudoby a špatného sociálního prostředí, ve kterém žijí.

2.1 Funkce školy

Školy poskytují vzdělávání žákům příslušných věkových skupin podle vzdělávacích programů (Zákon č. 561/2004, Školský zákon §7, odst. 2). Škola svojí činností naplňuje obecné cíle výchovy a edukace a také zajišťuje své funkce. Tyto funkce Kot'a (online, 2018, s. 6) popisuje jako výchovnou, vzdělávací, kvalifikační, integrační, selektivní, a dále přidává další speciální funkce, jako ochrannou a resocializační či nápravnou.

Havlík, Halászová a Prokop (In: Průcha, 1992, s. 390) uvádějí čtyři funkce školy, a to personalizační, kvalifikační, socializační a integrační.

V návaznosti na téma této bakalářské práce je nutné určitě zmínit integrační funkci školy, která dle Koti (online, 2018, s. 6) posiluje v žácích formování správného vytváření jejich přístupů a dovedností, které jim do budoucna dají možnost zprostředkovat kvalitní sociální vztahy a vzájemnou výměnu názorů jak přímo ve škole, tak také v jejich okolí a sociálním

životě. V rámci integrační funkce škola připravuje jednotlivce také k toleranci a respektu vůči ostatním jedincům a učí je uznávat jejich individualitu a odlišnosti. Přispívá tak k začlenění žáků do společnosti a připravuje je ke spolupráci, spolehlivosti, respektu a v neposlední řadě také k loajalitě vůči státu. V rámci integrační funkce školy lze tedy říci, že ve škole dochází k socializaci. Tomuto jevu se budeme podrobněji věnovat v následující podkapitole.

2.2 Socializace

Lidský jedinec celý svůj život, tedy od narození až do smrti, prochází procesem socializace. K první socializaci dochází již v rámci rodiny, ve které si děti vytvářejí základy své identity a chování. Kolem šestého týdne věku se dítě poprvé usměje a naváže tak s jinou osobou, nejčastěji s matkou, vědomou komunikaci. K socializaci pak dále dochází i v rámci vzdělávacích institucí, jako jsou školky, školy či další zařízení volného času.

Sociologická encyklopedie (2018, online) tento jev definuje jako *„komplexní proces, v jehož průběhu se člověk jako biologický tvor stává prostřednictvím sociální interakce a komunikace s druhými sociální bytostí schopnou chovat se jako člen určité skupiny či společnosti. Socializace spočívá v osvojování hodnot, norem a způsobů jednání srozumitelných a platných v dané kultuře či subkultuře.“*

Dle Vágnerové (2004, s. 356), je socializace *„celoživotním procesem utváření a vývoje člověka ve společenskou bytost. Tento proces probíhá ve vzájemné interakci jedince a společnosti“*.

Francouzský sociolog Durkeim (In: Giddens, 2013, s. 761) vnímal vzdělání jako prostředek socializace dětí a na příkladu vyučování dějepisu vyzdvihoval porozumění běžným hodnotám lidského společenství. Sociolog byl přesvědčen o tom, že děti díky učení získávají zdravé návyky a nabývají pravidla, která obecně prospívají celé společnosti a jejímu správnému fungování. Durkheim dále uvádí, že *„školy hrají klíčovou roli ve výuce ke vzájemné odpovědnosti a hodnotám kolektivního dobra. Škola jako „společnost v malém“ také učí disciplíně a respektu k autoritám.“*

Závěry předchozích autorů potvrzuje také Giddens (2013, s. 994), který mj. přirovnává sociální formální interakci mezi jednotlivci k setkávání dětí ve školní učebně a zdůrazňuje, že po většinu života zažíváme sociální interakce nejrůznějších typů v nejrůznějších sociálních skupinách (tedy i ve škole).

Gillnerová et al., (2012, s. 9) chápe školu (vedle rodiny) jako významný činitel v působení na rozvoj a vývoj lidského jedince. Popisuje školu a její prostředí jako instituci, která svou činností aktivně směřuje k přípravě osob na budoucí povolání a život. Autorka rovněž zdůrazňuje specifika školního prostředí a jeho odlišnosti od jiných institucí a zmiňuje také to, že díky přímému působení školy na každého jedince dokáže do určité míry ovlivnit jeho budoucnost a tím navazující uplatnění ve společnosti. Gillnerová et al., (2012, s. 17) též vyzdvihuje sociální učení formou „*možností k identifikaci, tedy přejímání vzorů a modelů z řad učitelů a spolužáků (vrstevníků)*.“

Rovněž Veteška a Průcha (2012, s. 231) se shodují s předchozími autory na celoživotním procesu socializace a vyzdvihují mimo jiné i vývoj sociální kontroly, tedy. samoochranný mechanismus společnosti spočívající v tom, že jedinec procházející socializačním procesem si má osvojovat obecně platné a přijímané hodnoty a normy, které od něj sama společnost očekává.

3 Nástup na střední školu

Jelikož je tato bakalářská práce zaměřena na žáky středních škol, je nutné zmínit také důležitý přelomový okamžik v životě každého z nich, kterým je bezesporu přechod ze základní školy na střední. Dítě se loučí s důvěrně známým prostředím a kolektivem, se kterým určitým způsobem srostlo a kooperovalo dlouhé období svého života. Po ukončení základní školy nastupuje nová životní etapa, kterou je vstup do nového a neznámého prostředí, poznávání nových a neznámých procesů, osob a zvyklostí. Můžeme tedy říci, že nastává další fáze v průběhu socializace jedince.

Nástup na střední školu vždy představuje značnou zátěž a vypjetí nejen pro žáka samotného, ale také pro jeho nejbližší okolí. Dospívající se stávají členy nové sociální skupiny, ať už ve škole samotné nebo, pokud je škola velmi vzdálená místu bydliště a denní dojíždění by

představovalo značnou komplikaci, dále na internátu, což s sebou nese jiné, nové a rozdílné životní podmínky. Dle Vondrákové (2018, online) ztělesňuje tato životní etapa odlišný styl a rozdílné tempo výuky. Na žáka jsou kladeny jiné, nové a často daleko větší nároky, musí se stát samostatnějším a spolehlivějším, což s sebou může samozřejmě přinášet značné problémy. Vondráková dále uvádí, že v tomto období dochází ke zhoršení známek šesti žákům z deseti a jako běžné hodnotí zhoršení školního prospěchu o jeden až dva stupně.

Tvrzení Vondrákové se shodují s Koťou (online, 2018, s. 4), který zmiňuje pojem „ideální žák“ a charakterizuje ho jako jakousi idealizovanou představu či vizi školy o jejím dokonalém žákovi. Koťa uvádí, že žák, který do neznámého školního prostředí nově vstupuje, se musí přizpůsobit a adaptovat jednak na představu ideálního žáka, jednak na obecně hláсанé a přijímané cíle školy. Koťa dále upozorňuje na kritická období ve školním životě dětí, kterými jsou právě přechody z jednoho vzdělávacího cyklu do dalšího, jelikož s sebou přináší nezbytnou nutnost vyrovnat se s neznámými druhy požadavků a mohou s sebou nést také změny ve společenském a sociálním postavení.

Středoškoláci ve své nové sociální skupině, tj. novém školním kolektivu, tráví převážnou část svého života. Středoškoláci mají na základě Zákona č. 561/2004 Sb., (Školského zákona), §26 odst. (2), dle rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání stanoveno nejvýše 35 povinných vyučovacích hodin týdně; v případě konzervatoře a oborů vzdělání, v nichž je jako součást přijímacího řízení stanovena rámcovým vzdělávacím programem talentová zkouška, nejvýše 40 povinných vyučovacích hodin týdně. Z výše uvedeného vyplývá, že středoškoláci tráví ve školním kolektivu skutečně podstatnou část svého života, a proto je nutné, aby se v něm cítili dobře, bezpečně a svobodně.

Česká školní inspekce (2021, s. 8) uvádí, že *„škola je, díky skutečnosti, že v ní děti¹ tráví podstatnou část dne, místem, které zastává významnou roli v podpoře jejich duševního vývoje. Škola je zároveň také místem, které může v různé intenzitě vytvářet specifický institucionální stres. Povinností školy by mělo být systematicky přijímat opatření zaměřená na posílení pozitivního působení školy na duševní zdraví dětí a na snižování institucionálního stresu, který působí. Opatření směřující k redukci institucionálního stresu,*

¹ V textu používaný pojem „dítě“ zahrnuje děti v mateřských školách i žáky v základních a středních školách

podpoře duševního zdraví a prevenci rozvoje náročného chování dětí jsou navzájem provázaná a zasahují všechny aspekty školy jako vzdělávací instituce – kurikulum, prostorové uspořádání a organizaci vzdělávání a zejména vztahy a komunikaci uvnitř školy i navenek. Opatření směřovaná k podpoře duševního zdraví by měla podpořit naplnění potřeb dětí i učitelů v oblasti biologické, sociální a psychické. Ve vztahu k naplňování sociálních potřeb je to především zajištění bezpečného klimatu, systematické péče o kvalitu vztahů mezi dětmi i učiteli založených na vzájemné úctě a důvěře a podpora partnerských vztahů s rodiči i komunitou. V oblasti psychických potřeb se jedná zejména o zajištění pocitu bezpečí, podporu sebedůvěry, odolnosti a integrity a také motivace k učení. Jednotlivé oblasti se v praxi vzájemně prolínají a stejně tak i dopady přijímaných opatření“.

4 Kvalita školy

Kvalitní škola je jistě sen nejen každého rodiče nebo žáka, ale také zaměstnance či vedoucího pracovníka. Co si ale máme pod tímto pojmem detailněji představit? Kvalitu můžeme vnímat jako jakési ocenění daného výrobku nebo služby a synonymy by určitě byla taková slova jako jakost, hodnota, dobrý či výtečný. Ve spojení se školou si rodiče určitě představí takovou školu, ve které pracují vzdělání pedagogové, má vizionářské vedení, dokáže žákům poskytnout výtečné vzdělání, žáci se v ní cítí bezpečně, mají výborné výsledky, které dokážou zúročit jak v dalším profesním životě, tak na vysokých školách. O takové škole, která naplňuje tato kritéria, se dá tedy říci, že je bezesporu kvalitní.

Kvalita školy je velmi úzce provázána s dalšími faktory, jako jsou například její klima, materiální vybavení, osobnosti, které ve škole pracují, skryté kurikulum nebo podpora motivace žáků, které ve vzájemném působení ovlivňují spokojenost všech zúčastněných aktérů.

Kočvarová (2013, s. 67-77) ve své výzkumném šetření, které prováděla v Olomouckém kraji v roce 2010/2011 v rámci disertační práce, uvádí, že „spokojenost je definována jako entita, která přímo souvisí s kvalitou a jsou to natolik provázané pojmy, že je nelze oddělit“. Autorka dává do přímé souvislosti kvalitu školy s uplatnitelností absolventů, loajalitou zaměstnanců, rodičů i žáků vůči škole, dále s vedlejšími službami, které škola nabízí,

pedagogickými i nepedagogickými pracovníky nebo vnitřním prostředím školy. Autorka vyslovuje domněnku, že spokojenost, kvalita a klima spolu přímo souvisejí.

Závěry Kočvarové potvrzuje také Světlík (2009, s. 64), který jako nejdůležitější faktory přímo ovlivňující vnitřní prostředí školy uvádí kvalitní manažerské vedení, vztahy na pracovišti a v neposlední řadě také kulturu organizace. Autor vyslovuje domněnku, že nejvýznamnějším faktorem působícím na kvalitu školy je právě kvalita vnitřního prostředí. To je potom rozhodným činitelem pro vytváření příznivé a vzájemné atmosféry, prospěšné a obohacující spolupráce, tolerance a samozřejmě také žádoucího výchovně-vzdělávacího procesu. Podobně jako Kočvarová, také Světlík dává do přímé souvislosti vnitřní prostředí školy, kvalitu, kulturu a klima organizace, interpersonální vztahy, materiální vybavení organizace a kvalitu managementu a zaměstnanců. A právě klimatem se budeme zabývat v následující podkapitole.

4.1 Klima školy

Jistě bychom dokázali pojem klima, přeneseně také podnebí, definovat pomocí přírodních věd jako dlouhodobě stabilní režim počasí. Protože ale tento pojem již dávno překročil hranice přírodních věd a bývá často používán v rámci odborné terminologie v mnoha dalších oborech, lze ho aplikovat také do školního prostředí. Dalo by se říct, že klima je vše, co nás obklopuje a má nějakou atmosféru. Můžeme tak tedy hovořit o klimatu školní třídy, pracovní skupiny, rodiny nebo o klimatu celé organizace. Klima vzniká postupně, je proměnlivé a je ovlivňováno vnitřním prostředím konkrétní organizace či skupiny. Klima existuje v každé organizaci, v každé je jiné a v každé má svá specifika. Na klimatu školy se určitě podílí nastavená pravidla a řád, ale velmi ho ovlivňují také interpersonální vztahy, akce, které se pořádají mimo školu nebo určité nepsané zvyklosti či tradice.

Světlík (2009, s. 65) v souvislosti klimatem školy zdůrazňuje kvalitu mezilidských vztahů, vzájemnou spolupráci, důvěru, pocit sounáležitosti a oddanosti, etické cítění zúčastněných osob (vedení organizace, zaměstnanci, žáci, rodiče a další aktéři, jako např. zřizovatel). Všichni aktéři pak nemají problém s podporou cílů školy, její vize a celkovým směřováním. Autor uvádí, že pokud ve škole panuje příhodná a pozitivní atmosféra, pocit volnosti a podpory, vzniká pak ze školy působiště, kam všichni rádi docházejí, budují společnou věc

a pocitují spokojenost, uspokojení a zadostiučinění z dobře vykonané práce. Autor také v souvislosti s příznivým klimatem upozorňuje na důležitost dobré pohody a smíchu.

Grecmanová (2008, str. 38, 48) považuje klima za sociální fenomén, který díky interakcím subjektivně vnímají všechny osoby účastníci se školního života. Autorka vyslovuje myšlenku, že klima vzniká nepřetržitě a je „*popisem interakčních forem na dané škole.*“ Grecmanová (2008, s. 49) dává do přímé souvislosti horší učební výsledky žáků a absenci kolegiálního a spolupracujícího klimatu. Autorka pojednává ještě o klimatu třídy a zdůrazňuje, že nevzniká pouze a jen na půdě školy při vyučování nebo o přestávkách, ale také při mimoškolních akcích, jako třeba na výletech, sportovních soustředěních a dalších akcích třídy.

Také v zahraničí můžeme najít podporu pro předchozí tvrzení, Aboayge a kol. (2023, online) vyslovuje domněnku, že „*spokojenost se školou je ovlivněna více socioekologickými faktory. Například bylo zjištěno, že vnímané socioekologické faktory, jako je rodina, škola a komunitní pocit sounáležitosti a podpora autonomie, stejně jako vztahy s vrstevníky, významně ovlivňují subjektivní ukazatele pohody školních dětí.*“

Škramlík (2016, online) v souvislosti s klimatem zdůrazňuje pojem *důvěra*, tedy pocit postoje v mezilidských vztazích, který vyvolává pocit jistoty a spolehlivosti. Důvěra by měla panovat jak mezi vedením a zaměstnanci, ale také mezi pedagogy a žáky, stejně jako mezi jednotlivými kolegy navzájem. Důvěra musí být podle autora budována v atmosféře jistoty, bezpečí a oboustranné úcty.

Škramlík dále potvrzuje závěry předchozích autorů, a to v tom, že klima školy nikdy nemůže vzniknout jen tak samo o sobě, ale je dlouhodobě utvářeno a mělo by být prioritou každé školy. Ač se jedná o náročný a dlouholetý vývoj, nikdy nekončící práce na něm a jeho budování a upevňování je věc, která se vždy škole vrátí v dobrém a nastaví tak kvalitní podmínky a prostředí tak, aby se v něm všichni cítili spokojeně. Autor rovněž zdůrazňuje důležitou úlohu osobnosti ředitele školy jako ústřední osobnosti pro vytváření příznivého a kvalitního klimatu školy.

4.2 Ředitel

Ředitel je bezesporu klíčovou a zásadní osobností každé školy, její alfou a omegou. K vykonávání své funkce musí mít bezesporu odpovídající vzdělání a praxi, kterou po něm vyžaduje zákon. Musí to být osobnost, která umí pečovat o mezilidské vztahy, vidět věci v souvislostech, mít vizi, kam chce svoji organizaci posunout a směřovat a také musí umět nést zodpovědnost, která z jeho funkce vyplývá. A právě péče o vztahy přímo souvisí s klimatem a spokojeností v organizaci jako takové.

Ředitel by měl mít nejen potřebné kompetence lídra, aby dokázal pomocí strategického myšlení směřovat svoji organizaci a své lidi k vizi školy, ale měl by také ovládat sociální kompetence, aby dokázal za pomoci asertivity a empatie efektivně komunikovat a vytvářet pozitivní a bezpečné klima své organizace. Měl by si být také vědom toho, že škola je živý a pulsující organismus, který se neustále vyvíjí a mění, protože všechny činnosti v ní vykonávají konkrétní lidé a to, že mezi sebou mají, pěstují a udržují dobré a zdravé vztahy, je prioritní podmínkou k vytváření kvalitní školy (Lhotková, Trojan a Kitzberger, 2012, s. 68-74).

Škramlík (2016, online) také popisuje ředitele jako klíčovou osobnost a hlavního strůjce v oblasti budování školního klimatu, protože ředitel díky svým pravomocem má možnost vytvářet, budovat a za pomoci dalších spolupracovníků utužovat pravidla, rituály a zdravé postupy, které vytváří nejen klima přímo ve škole, ale také mezi školou a veřejností (zřizovatel školy, Česká školní inspekce, rodiče...). Autor dále rozvíjí dosah osobnosti ředitele a vyzdvihuje vliv jeho osobnosti na socializační procesy, které ve škole probíhají. Žáci totiž mají každodenně možnost sledovat jeho chování k ostatním pedagogům, provozním zaměstnancům, rodičům nebo dalším částem veřejnosti (např. při dnech otevřených dveří, přijímacích zkouškách, maturitních plesech nebo dalších akcích pořádaných školou). Škramlík také připomíná a zdůrazňuje autoritu ředitele, který jde příkladem, ať už v dobrém nebo záporném slova smyslu. Zdůrazňuje, že ve škole dochází k intenzivnímu sociálnímu učení a vytváření postojů, hodnot a norem chování a ředitel, jako hlavní představitel organizace, na ně má ten nejsilnější vliv.

Rovněž Světlík (2009, s. 69) v souvislosti s vedoucími pracovníky hovoří o „otiscích prstů“, které za sebou nesmazatelně zanechávají lidé v organizaci, vzájemně tvořící společně

sdílené hodnoty a kulturu školy, potažmo tak ovlivňující klima organizace a spokojenost jednotlivých účastníků.

4.3 Pedagogičtí pracovníci

Jak už bylo zmíněno v úvodu této kapitoly, na kvalitu školy mají vliv také kvalitní pedagogičtí pracovníci. Co si pod pojmem pedagogický pracovník můžeme představit?

Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících v §2 stanoví, že pedagogičtí pracovníci jsou všichni ti, kteří konají přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného. Přímou pedagogickou činnost vykonává učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, školský logoped, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, metodik prevence nebo vedoucí pedagogický pracovník.

Pedagogický pracovník má mj. dle Zákona č. 561/2004 Sb. (Školský zákon), § 22b, pís. d) stanovenou povinnost svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj. Dalo by se tedy říct, že pedagogický pracovník je jednou z klíčových postav při vytváření, budování a podpoře školního klimatu. Pedagogický pracovník zastává ve své funkci také velký počet rolí. Je to osobnost, která nejen zajišťuje výuku a vzdělávání, ale také organizuje hodinu, raduje se s žáky, prožívá jejich úspěchy a neúspěchy, mluví s nimi, ví o nich velkou spoustu věcí a dokáže ovlivnit jejich postoj ke škole a učení. Jeho role je tudíž velmi významná a pokud se jedná o třídního učitele, je také klíčová ve vnímání spokojenosti žáků.

Gillnerová a Krejčová (2012, s. 52) popisují profesi učitele vzhledem k jeho důležité sociální roli a zdůrazňují fakt, že by měl disponovat sociální a emocionální inteligencí, aby byl schopen vnímat dynamiku vztahů, jejich vývoj a změny ve školní třídě jako celku, tak i u jednotlivců v ní přítomných. Učitel by měl být také přiměřeně odolný a dominantní, aby vztahy a klima dokázal přiměřeně korigovat.

Autorky dále (2012, s. 17, 25) upozorňují na fakt, že školní třída je malá sociální skupina, která vznikla formálně, protože do ní vstupují jednotlivci z rozdílného sociálně-kulturního prostředí se svými odlišnými zvyky a normami chování, což s sebou může nést různé problémy. Autorky tedy vyzdvihují významnou roli pedagogického pracovníka, jehož úkolem je ustálit tuto skupinu pomocí pravidel různého typu (pravidla jednotlivých učitelů, školní řád, ...) a také za pomoci příznivého klimatu ve škole na skupině neformální.

Známý český psycholog PhDr. Mertin (2023, s. 2) staví proti sobě „hromadnost“ českého školství a tlak na výsledky, ale současně také narůstající zájem o jednotlivé osudy dětí v kolektivech, protože je již všeobecně známo, že učitelé neučí třídu nebo školu, ale jednotlivé a konkrétní žáky. Autor zdůrazňuje individuální péči o jedince, jelikož „*právě jednotlivci rozhodují o výsledcích instituce*“. Popisuje narůstající význam pedagogické i sociální diagnostiky jednotlivců a tím zvyšující se význam role a odpovědnosti pedagogických pracovníků.

Vše shrnuje Fontana (1997, s. 295) svým vyjádřením, že „*Dobří učitelé představují dobré příklady a zanechávají dětem takové vzory této role, které v nich vytváří kladný postoj k učitelům a ke vzdělávání jako takovému, zatímco nevyhovující učitelé vyvolávají opak. Učitelé si někdy neuvědomují, jak velký vliv mají*“.

4.4 Materiální vybavení

Materiální vybavení instituce, ve které výuka probíhá, je dalším faktorem ovlivňujícím spokojenost žáků. Prostor, kde je nepořádek, prach nebo špatný vzduch, v žádném případě neprospívá a nemotivuje ani dospělé osoby v jejich práci, natož pak žáky. Pokud žáci tráví ve školách v průměru šest vyučovacích hodin denně, je jistě záhodno, aby prostředí, ve kterém se nacházejí, bylo upravené, bezpečné, čisté a dobře vybavené, tedy např. aby nábytek reflektoval tělesné proporce a vývin žáků. Takové edukační prostředí nazýváme pak dle Průchy (2009, s. 69) jako ergonomické.

Již Jan Ámos Komenský, který je považován za zakladatele moderní pedagogiky a bývá označován jako „Učitel národů“, vyjádřil ve své Velké didaktice názor (In: Průcha, 2009,

s. 69), „že škola sama má být místo příjemné, vábící uvnitř i vně očí. Uvnitř budiž světlý, čistý pokoj, ozdobený všude obrazy, ať už jsou to obrazy znamenitých mužů, ať zeměpisné mapy, ať památky historických událostí nebo nějaké emblémy. Venku pak budiž u školy nejen volné místo k procházkám a společným hrám (poněvadž to se nesmí mládeži odpírat, jak ukážeme níže na příslušném místě), nýbrž i nějaká zahrada. Když se věc takto zařídí, je pravděpodobné, že děti budou chodit do škol s nemenší chutí, než chodí na jarmark, kde doufají uvidět a uslyšet vždy něco nového“.

Česká školní inspekce apeluje na vedení školy v oblasti zajišťování a udržování takového dobrého technického stavu materiálních podmínek ve vzdělávací instituci, kterými by bylo zajištěno a podpořeno vzdělávání pro každého účastníka. Česká školní inspekce tato kritéria považuje za natolik důležitá, že je vyžaduje počínaje předškolním a konče vyšším odborným vzděláváním (Kvalitní škola..., online, 2022).

Česká školní inspekce došla k závěru, že společným znakem úspěšných středních škol je právě vysoká kvalita materiálních podmínek. Česká školní inspekce vyzdvihuje spolupráci škol a jejich partnerů (sponzoři, zřizovatelé, ostatní školy...) a také leadership ředitelů či vedení školy, jelikož dochází k plnému využívání materiálně-technického zázemí. Česká školní inspekce poukazuje na provázanost kvality leadershipu, zajištění dostatečných finančních prostředků a jejich účelného využívání a tím dosažení vysoké kvality materiálního a technického zázemí, jež s sebou přináší vyšší motivovanost žáků k učení, dosahování lepších výsledků a tím pádem pak také jejich lepší uplatnitelnost na trhu práce a v dalším životě (Tematická zpráva..., online, 2022).

4.5 Participace žáků na fungování a rozvoji školy

Co si máme pod tímto pojmem představit? Česká školní inspekce tento termín definuje jako „možnost žáků vyjadřovat se k utváření života ve škole a aktivně se na tomto utváření podílet (něco měnit). Jedním z nejdůležitějších a nejčastějších nástrojů této participace je pak žákovský parlament nebo obdobný samosprávný orgán“ (Tematická zpráva..., online, 2017) Dalo by se tedy říci, že se jedná se o aktivní zapojení žáků do chodu školy, jejich spolurozhodování v určitých, předem vymezených oblastech. Může se jednat nejen o

působení žáků ve školním (nebo někdy také nazývaném žakovském) parlamentu, ale také o to, že si žáci sami zorganizují školní ples nebo nějakou podobnou kulturní akci.

Česká školní inspekce ve své tematické zprávě doporučuje podporovat zapojení žáků v rozhodování, jelikož to podporuje jejich přijímání odpovědnosti, sounáležitost se školou, a toto zapojení působí preventivně na rizikové jevy (jako jsou např. šikana nebo dokonce vandalismus), podporuje vědomí začlenění do demokratické společnosti a přípravu na to, být aktivním občanem. Zajímavé jistě je, že z výsledků šetření ČŠI vyplynulo, že žáci se na životě a chodu školy nejčastěji podílejí např. při řešení záležitostí týkajících se skupin žáků, jako jsou např. vztahy ve třídě nebo při realizaci charitativních akcí či při prezentaci názorů na materiální vybavení školy.

Obdobně jako školní parlament mohou ve školách existovat a pracovat další tzv. rady žáků, které se pravidelně scházejí s vedením školy a mohou vznášet připomínky k výuce, organizaci nebo změny čehokoliv, co by mohlo žáky trápit.

Důsledkem všech těchto uvedených aktivit je pak posilování vzájemné důvěry mezi vedením školy a žáky, které samozřejmě přispívá k budování pozitivního klimatu organizace, pocitu sounáležitosti, vzájemné jednoty a rozhodně také spokojenosti.

4.6 Motivace

Motivace je velmi důležitý aspekt ve vzdělávacím procesu, protože díky motivaci je dosahováno cílů. Bez motivace bychom toho v životě moc nedosáhli. Tureckiová (2004, s. 55) definuje motivaci jako vnitřní proces, který vyjadřuje touhu a vůli (ochotu) člověka vyvinout určité úsilí vedoucí k dosažení subjektivně významného cíle nebo výsledku.

Vodáček a Vodáčková (2006, s. 123) definují motivaci jako „*umění a schopnost manažera (vedoucího pracovníka) motivovat spolupracovníky, tj. vyvolat v nich zájem, ochotu a chuť aktivně se angažovat při plnění jejich činností odpovídajících poslání a cílům organizace. Jde o spojení osobního zájmu a úsilí účastníka s potřebami organizační jednotky, a to cílevědomým působením vedoucího pracovníka*“. Pokud tuto definici přeneseme do školského prostředí a aplikujeme do vztahu žák (tj. spolupracovník, účastník) a učitel (tj. vedoucí pracovník, manažer), můžeme konstatovat, že je naprosto výstižná (stejně tak při aplikaci ve vztahu učitel – vedoucí pracovník, tj. ředitel).

Jinými slovy, pokud má žák motivaci k učení, je pro něj jednodušší dosáhnout lepších výsledků a vytyčených cílů. Díky tomu je pak ve škole spokojený. Je za potřebí si uvědomit, že velký vliv na motivaci žáků má konkrétní vyučující a také třídní učitel.

5 Shrnutí teoretické části

V předchozích kapitolách byly vysvětleny základní pojmy (např. faktor, spokojenost, funkce školy, kvalita školy, ředitel, pedagogický pracovník, klima školy, materiální vybavení, motivace...) a byla popsána vzájemná provázanost těchto témat. Z předchozích kapitol zcela jasně vyplývá, jak se dané faktory vzájemně ovlivňují, že každý z těchto faktorů má vliv na vnímání spokojenosti žáků a také že spokojenost žáků je zásadní a prioritní podmínkou pro vytváření kvalitní školy.

II Praktická část

6 Přípravná fáze

6.1 Vymezení cíle šetření

Cílem šetření je objasnit, co pro žáky znamená spokojenost, jaké faktory ji ovlivňují a jak souvisí spokojenost s materiálním vybavením školy. Na základě výsledků tohoto šetření budu formulovány závěry a doporučení pro vedoucí pedagogické pracovníky.

6.2 Vymezení hypotéz a předpokladů

Pro výsledky šetření v této bakalářské práci byly formulovány tyto následující hypotézy a předpoklady:

1. Spokojenost žáků souvisí s materiálním vybavením školy.
2. Existují rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi žáky 3. a 4. ročníků.

6.3 Časové vymezení a definice jednotlivých fází šetření

Veškeré činnosti, které souvisely s přípravnou fází šetření (stanovení výzkumné metody, tvorba dotazníků, definice otázek, konzultace s vedoucím práce, pilotáž), byly prováděny v měsících prosinec 2023 a leden 2024.

Poté následovala distribuce dotazníků a sběr dat, který probíhal na přelomu měsíce ledna a února 2024. Distribuce dotazníku probíhala prostřednictvím online odkazu, který byl zaslán vyučujícím na středních školách. Sběr dat tedy proběhl v hodinách výuky.

V průběhu února 2024 pak následovalo zpracování získaných dat. Data byla roztríděna a zanesena do tabulek v programu Excel, kde s nimi bylo dále pracováno (např. tvorba grafů a tabulek).

V měsících únor a březen 2024 byla data analyzována. Analýza probíhala prostřednictvím základních statistických funkcí a proběhlo vyhodnocení Likertovy škály u odpovědí respondentů. Analyzovaná data pak byla porovnána s předem stanovenými hypotézami.

Posledním krokem bylo zakomponování získaných a analyzovaných dat do bakalářské práce, která měla být odevzdána do 15. dubna 2024.

Podrobný popis časového harmonogramu je dobře vidět v tabulce 1.

Tabulka 1: Časový harmonogram

Činnost	období
Přípravná fáze	1. 12. 2023 - 19. 1. 2024
Sběr dat	23. 1. - 9. 2. 2024
Zpracování dat	12. 2. - 20. 2. 2024
Analýza dat	22. 2. - 23. 3. 2024
Zakomponování do BP	25. 3. - 10. 4. 2024

Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Metodika šetření

Empirická část bakalářské práce je zaměřena na kvantitativní šetření, v něm je využito velké množství dat získaných od většího počtu respondentů (Hendl, Remr, 2017, s. 58). Při tomto šetření bude využito metody sběru dat prostřednictvím online dotazníků. Toto dotazování je finančně nenáročné a rychlé.

Dotazník byl vytvořen autorkou bakalářské práce. Po úvodních dotazech na ročník, pohlaví a věk je věnována část dotazů materiálnímu vybavení, část vztahům, část pocitům a dojmům a na závěr sestavují respondenti žebříček faktorů ovlivňujících jejich spokojenost. Dotazník je součástí přílohy (Příloha č. I). Počet otázek byl zvolen s ohledem na co nejmenší narušení průběhu výuky a na co nejkratší čas potřebný k vyplnění dotazníku. Převažují v něm otázky využívající vícenásobného výběru.

Pro odpovědi respondentů byla použita Likertova škála s lichou stupnicí (5 odpovědí), s bipolárním měřítkem, tj. možné odpovědi jsou uspořádány kontinuálně za sebou, od kladné po zápornou a s neutrální odpovědí uprostřed (Malhotra, 2019, s. 323).

Při formulaci otázek byl kladen důraz na jejich srozumitelnost, jasnost a konkrétnost, k čemuž je Likertova škála velmi vhodná. Vzhledem k věkové skupině respondentů byla tradiční formulace Likertovy škály (rozhodně souhlasím, spíše souhlasím....) „převedená“ do srozumitelnější podoby pro dnešní teenagery, viz. tabulka 2. Jednotlivým odpovědím byly poté přiřazeny body v rozmezí 5 až 1, kdy 5 znamená rozhodně souhlasím a 1 silně nesouhlasím (viz. tabulka 2). Takto bylo stanoveno s ohledem na další práci se získanými daty.

Tabulka 2: Likertova škála

standardní odpověď	zjednodušená odpověď	přidělená hodnota
rozhodně souhlasím	nejvíc důležité	5
spíše souhlasím	důležité, ale ne nejvíc	4
neutrální odpověď	zlatá střední cesta	3
spíše nesouhlasím	zas tak důležité to není	2
silně nesouhlasím	tohle vůbec neřeším	1

Zdroj: vlastní zpracování

Všechny otázky byly povinné, bez vyplnění všech otázek nešlo dotazník odeslat. Otázky byly formulovány jednoduše a v přátelském duchu. U každé otázky byly respondenti instruováni, jak mají dotazník vyplnit (např. v každém řádku vybrat jednu odpověď).

6.5 Charakteristika výzkumného vzorku

Toto šetření popisuje faktory ovlivňující spokojenost žáků středních škol. Výzkumný vzorek tvoří žáci 3. a 4. ročníků. Důvodem pro tento výběr je, že žáci v tomto věku jsou již schopni adekvátně formulovat a vyjádřit svůj názor, dokáží posoudit přínos vzdělávacího procesu pro ně samotné a v souvislosti s blížící se maturitní zkouškou a ukončením studia se zabývají aktuálními otázkami ohledně vlastní budoucnosti. Hodnotí roky strávené na střední škole, které vidí s odstupem a v komplexnějším kontextu oproti středoškolákům, kteří navštěvují první a druhý ročník.

Pro účely tohoto šetření byl uskutečněn záměrný výběr, tj. kvótní výběr. Byly zvoleny určité kontrolní znaky, podle kterých se výběr orientoval. Vzhledem k výše uvedeným důvodům bylo šetření zaměřeno na žáky 3. a 4. ročníků středních škol, jejichž věkové složení odpovídá věku 17 – 19 let, třídy jsou homogenní a jsou složeny ze zhruba stejného počtu dívek jako chlapců. Pomocí těchto kontrolních znaků byly vytvořeny kvótní znaky pro výběr, tzv. druhy kvót (Hendl, Remr, 2017, s. 137):

- věk 17 – 19 let
- obdobný počet dívek jako chlapců
- velikost souboru: do 100 osob (což představuje 3 – 4 třídy po 20 – 25 žácích)

Můžeme říci, že se jedná o reprezentativní výběr respondentů.

Byli osloveni učitelé na dvou středních školách. Aby byla zachována co největší anonymita a odpovědi byly co nejrelevantnější a nejupřímnější, v dotazníku nebylo požadováno uvádění názvu střední školy. Uvádění názvu střední školy v tomto dotazníkovém šetření nehraje roli, jelikož komparace jednotlivých středních škol nebyla předmětem mého zájmu.

6.6 Testování dotazníku (pilotáž)

Před samotnou realizací šetření byla provedena tzv. pilotáž, jednak aby byla ověřena doba, kterou vyplnění dotazníku zabere a jednak aby byly eliminovány případné chyby a nejasnosti v položených otázkách a aby nedošlo k jejich případnému nepochopení či špatné interpretaci. Dotazník byl rozdan deseti osobám, které věkově nejvíce odpovídaly výzkumnému vzorku. Díky zpětné vazbě byla upravena jedna otázka tak, aby byla

srozumitelnější. Bylo zjištěno, že k vyplnění dotazníku postačí méně než deset minut, je tedy časově nenáročný a nenaruší tak výuku na středních školách, kde ke sběru dat dojde.

7 Realizační fáze

V této fázi je popsána samotná fáze výzkumného šetření a také jsou zde uvedeny informace, které se týkají samotného získávání dat a jejich následného využití.

7.1 Sběr dat

Sběr dat probíhal v období od 23. ledna do 9. února 2024. Online vytvořený dotazník byl ve formě odkazu zaslán učitelům středních škol, kteří byli tak laskaví a ve svých hodinách nabídli žákům možnost otevření odkazu a následné vyplnění dotazníků (účast dobrovolná) a odeslání. Konečný počet vyplněných a odeslaných dotazníků závisel tedy mj. také na aktuálním počtu přítomných žáků ve škole v den realizace šetření. Celkem bylo osloveno 92 žáků (což odpovídá kvótnímu znaku pro výběr, velikost souboru: do 100 osob). Díky tomu, že žáci středních škol vyplňovali dotazník v hodinách, mohla být zajištěna optimální návratnost dotazníků.

V souladu s nařízením komise pro etiku ve výzkumu PedF UK k získání dat z dotazníku nemusí být zajištěn informovaný souhlas rodiče u žáků nad 15 let. Co se týká informovaného souhlasu žáka (nad i pod 15 let věku), v tomto případě stačí toto uvést přímo v dotazníku na úvodní obrazovce, tedy dotazník musí informovat o možnosti kdykoliv z dotazníkového šetření odstoupit a také obsahovat ujištění, že toto odstoupení nebo neúčast při vyplňování dotazníku není nijak např. sankcionována a žák neponese žádné následky. Toto ujištění bylo zakomponováno do úvodu dotazníku a pro zvýraznění bylo ještě podtrženo.

Vyučující měl instrukce, jak v případě dotazů žáků dle nařízení komise pro etiku ve výzkumu PedF UK žáky informovat. Vyplněné dotazníky byly doručeny na moji mailovou adresu. V souladu s nařízením komise pro etiku ve výzkumu PedF UK nebyla data uchovávána na serverech a platformách tzv. třetích stran, jelikož jako zaměstnanec Karlovy

univerzity disponují zabezpečeným přístupem (přes heslo) k fakultnímu serveru a počítači na fakultním pracovišti, také k fakultní emailové schránce (je zabezpečena).

Data byla shromážděna celkem od 70 respondentů, z nichž bylo 35 chlapců (50 %), 34 dívek (48,6 %) a 1 osoba si pohlaví nepřála uvádět (1,4 %). Jedná se tedy o genderově vyvážený vzorek.

Návratnost dotazníků byla tedy 76,08 %. Tento údaj byl zjištěný pomocí jednoduchého výpočtu (procenta respondentů z celkového počtu oslovených žáků), tj. $(70 \times 100) : 92 = 76,087 \%$ po zaokrouhlení. Dle Chrásky (2016, s. 174-175) se údaje o průměrné návratnosti dotazníků v literatuře rozcházejí, ale jsou zhruba v intervalu od 30 % do 60 %. Návratnost v tomto šetření je tedy optimální.

7.2 Zpracování dat

Data pak byla převedena do tabulek v Excelu, kde s nimi šlo dále pracovat. Nejdříve byly vytvořeny tabulky, na základě kterých byly vytvořeny grafy. Ty pomáhají v lepší vizualizaci a rychlejší a snadnější orientaci v získaných datech. Odpovědi byly dále roztrženy dle jednotlivých ročníků pro lepší vypovídací schopnost dat. Toto roztržení pomohlo k lepší podrobnější analýze. Bylo považováno za důležité zpracovat i procentuální a početní zastoupení chlapců a dívek nebo 3. a 4. ročníků ve výzkumném vzorku (podkapitola 8.1 - 8.3).

8 Analýza a interpretace dat

V následujících podkapitolách jsou interpretována data získaná z proběhlého dotazníkového šetření. Jsou zpracována do přehledných grafů a každý graf je okomentován. Ke každé oblasti šetření jsou připojeny dva grafy – v prvním grafu jsou uvedeny celkové počty odpovědí od respondentů, v druhém jsou tyto odpovědi ještě přehledně rozděleny na odpovědi za jednotlivé ročníky.

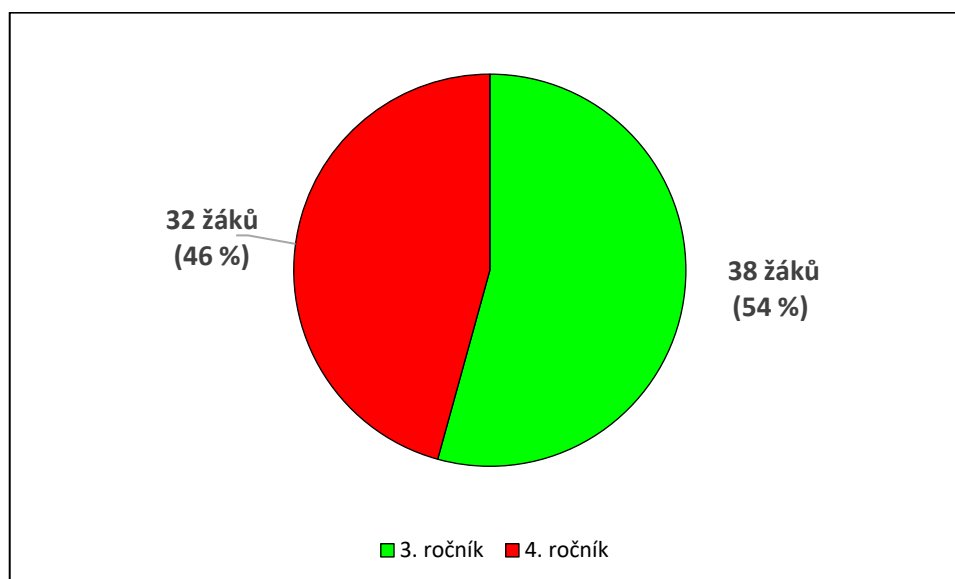
Pod některými grafy jsou doplněna základní statistická data a popsán jejich výpočet. Je pracováno např. s mediánem, modusem, aritmetickým průměrem. Slouží k lepší orientaci

např. v zjištění nejčastější hodnoty v souboru. Uváděná statistická data jsou pouze doplňujícím elementem a nejsou hlavním výstupem.

8.1 Zastoupení ročníků v segmentu respondentů

V úvodu dotazníku byli respondenti dotazováni na ročník, který na střední škole navštěvují. Z celkového počtu 70 respondentů bylo 38 (54 %) respondentů žáků 3. ročníků, 32 (46 %) respondentů žáků 4. ročníků. Ve vzorku tedy mírně převažovali žáci 3. ročníků oproti žákům 4. ročníků (maturitních ročníků).

Graf 1: Zastoupení ročníků

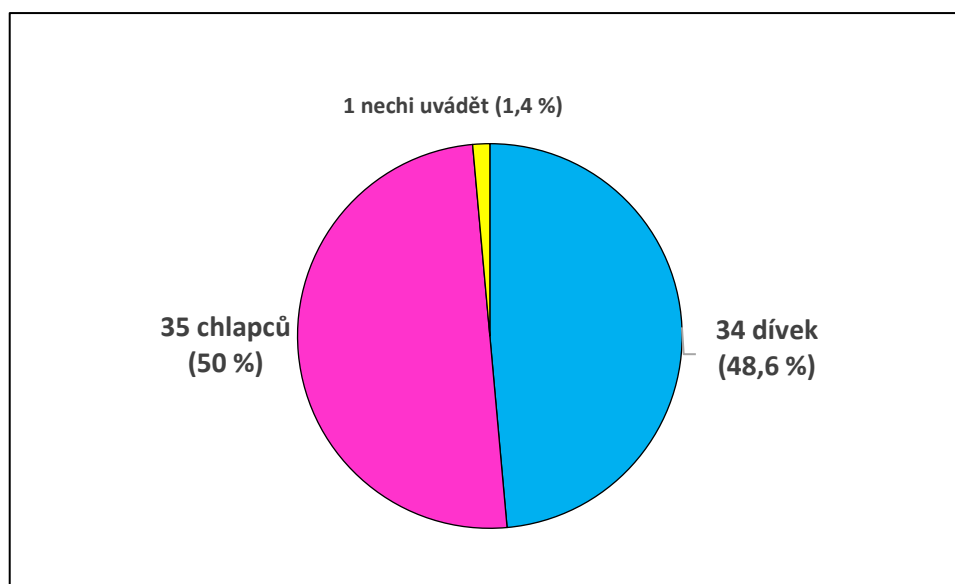
Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - 3. ročník

8.2 Zastoupení pohlaví v segmentu respondentů

Dále byli respondenti dotazováni na pohlaví. Z celkového počtu 70 respondentů bylo 35 chlapců (50 %), 34 dívek (48,6 %) a 1 osoba si pohlaví nepřála uvádět (1,4 %). Vzorek byl tedy genderově vyvážený.

Graf 2: Zastoupení pohlaví

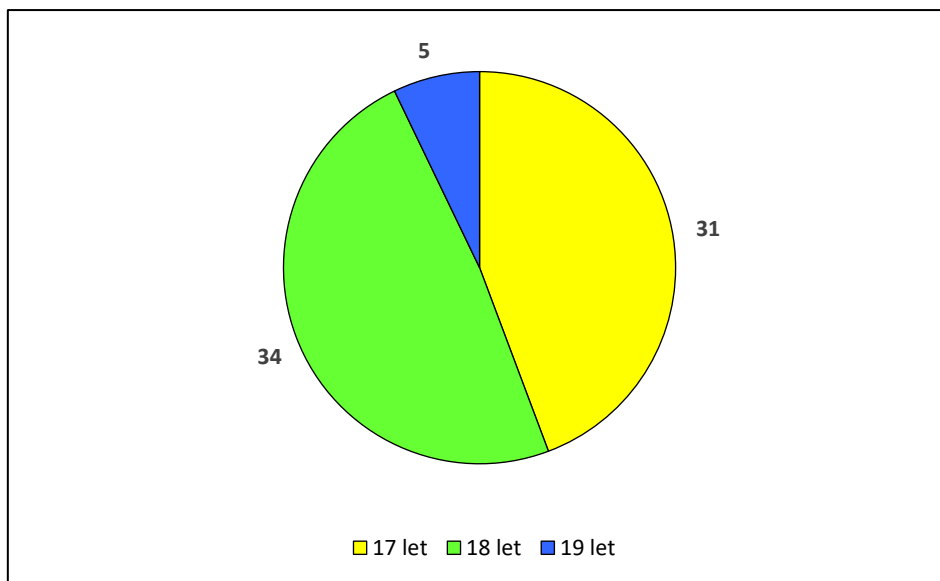
Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - chlapci (50 %)

8.3 Zastoupení věku v segmentu respondentů

V další otázce byli respondenti dotazováni na věk. Z celkového počtu 70 respondentů bylo 31 respondentů ve věku 17 let, 34 respondentů ve věku 18 let a 5 respondentů ve věku 19 let. Věk respondentů odpovídá věku žáků ve 3. a 4. ročnících středních škol.

Graf 3: Věk respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data:

modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru: 18 let

medián - prostřední hodnota souboru: 18 let

vážený aritmetický průměr: 17,62857143 let

postup výpočtu: vynásobíme věk respondentů počtem odpovědí k danému věku, k tomu přičteme další věk respondentů vynásobený počtem odpovědí k danému věku (opakujeme, dokud neuděláme u všeho – to celé pak vydělíme celkovým počtem respondentů. V tomto případě vypadal vzorec takto:

$$=(17*31+18*34+5*19)/70$$

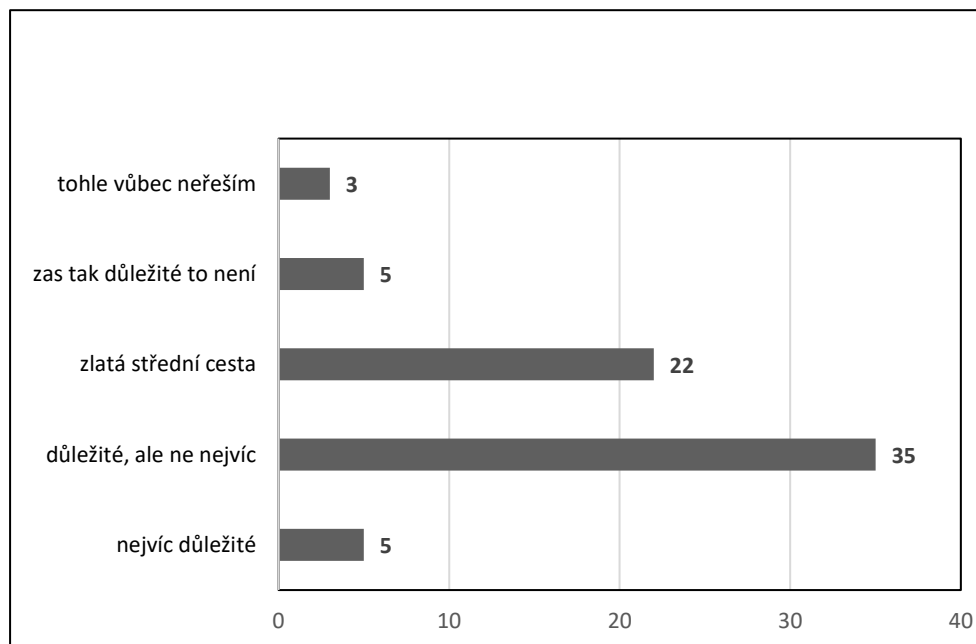
8.4 Materiální vybavení školy

Na začátku šetření bylo zjišťováno, jak jsou pro respondenty důležité a jak ovlivňují jejich spokojenost takové faktory, jako materiální vybavení školy a učeben, čistota ve škole nebo možnost chodit ve škole na obědy. Respondenti byli dotazováni na to, jak jsou pro ně důležité následující faktory.

Budova školy a její okolí (vzhled, modernost, upravenost, čistota).

Polovina respondentů, tedy 35, odpověděla, že budova školy a její okolí pro ně důležité jsou, ale ne nejvíce. Celkem 22 respondentů pokládá tento faktor za věc, která pro ně nepředstavuje ani důležitý ani nedůležitý prvek. Pro tři respondenty tento faktor nehraje vůbec žádnou roli („*toto vůbec neřeším*“). Naopak nejvíce důležitý je tento faktor pro 5 respondentů z celkového počtu 70. Z těchto počtů lze tedy odvodit, že budova školy a její okolí nepředstavují pro respondenty zanedbatelný faktor.

Graf 4a: Budova školy a její okolí (odpovědi celkem)

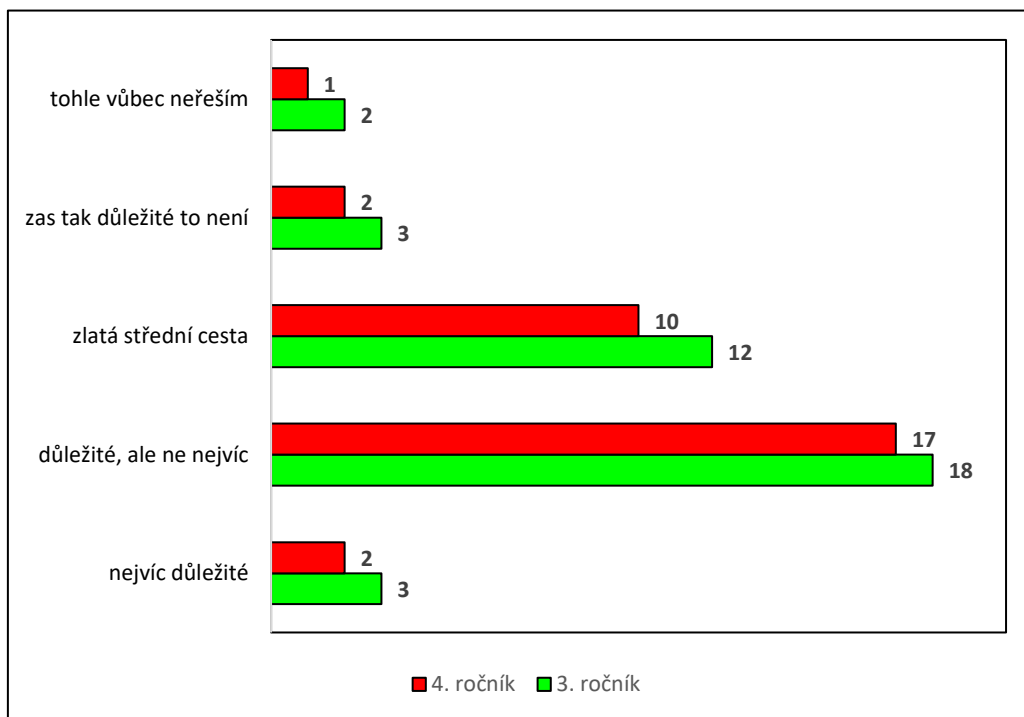

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Jak odpovídali respondenti dle ročníků můžeme vidět v následujícím grafu.

Graf 4b: Budova školy a její okolí (odpovědi dle ročníků)

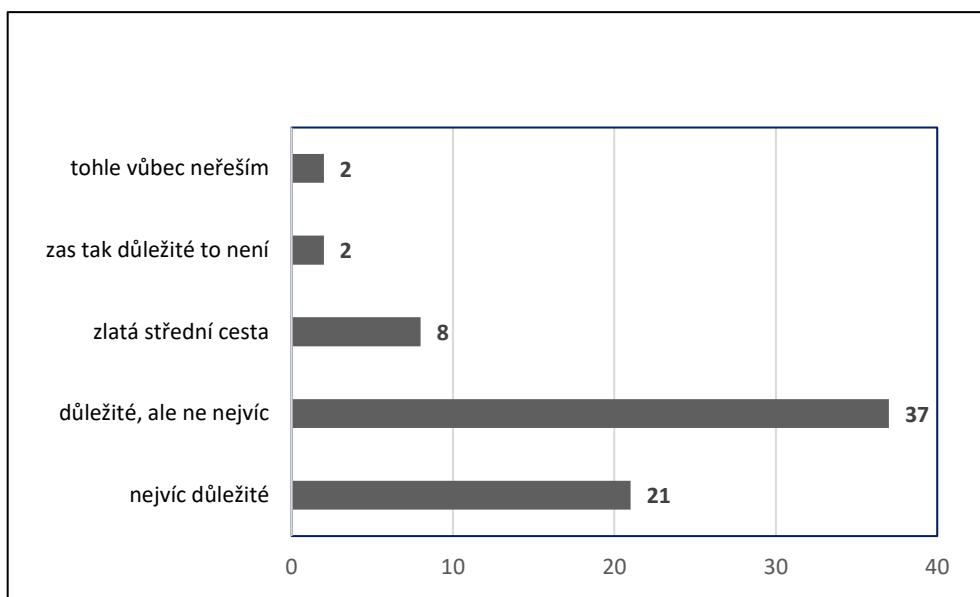

Zdroj: vlastní zpracování

Vybavení školy (šatny, toalety, skříňky v šatnách, místo k odpočívání...).

Nejvíce respondentů, tedy 37, odpovědělo, že výše jmenované vybavení školy je pro ně důležité, ale nepředstavuje pro ně ten úplně nejdůležitější faktor. Naopak pro 21 respondentů (tedy 30 %) je tento faktor nejvíce důležitý. Pro 2 respondenty tento faktor zase tak důležitý není a pro 2 respondenty nepředstavuje vůbec důležitou položku v jejich vnímání spokojenosti. Lze tedy říci, že pro 58 respondentů (83 %) představuje vybavení školy důležitý prvek ovlivňující jejich spokojenost. Jedná se o objekty, které jsou žáky denně využívány.

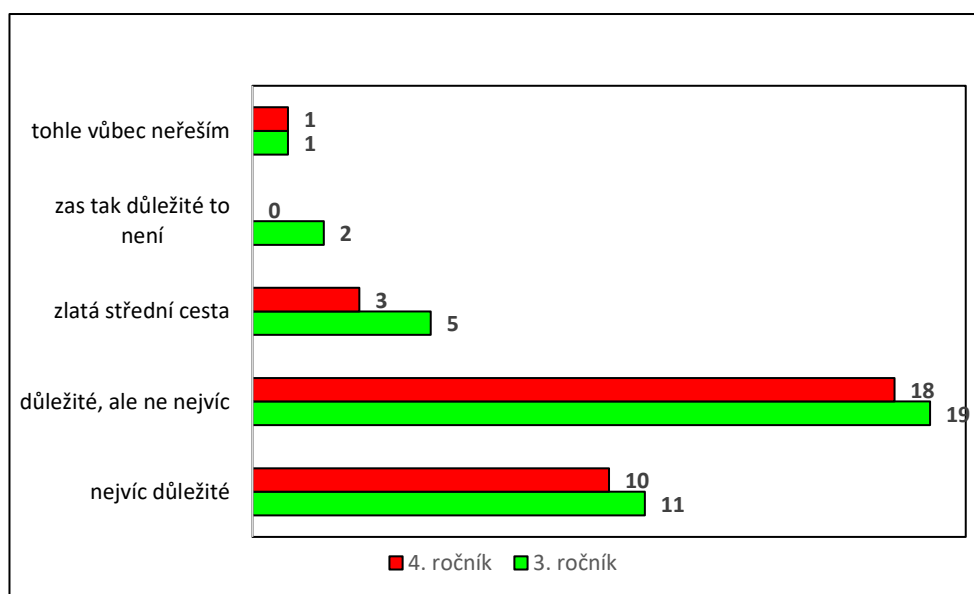
Graf 5a: Vybavení školy (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Graf 5b: Vybavení školy (odpovědi dle ročníků)

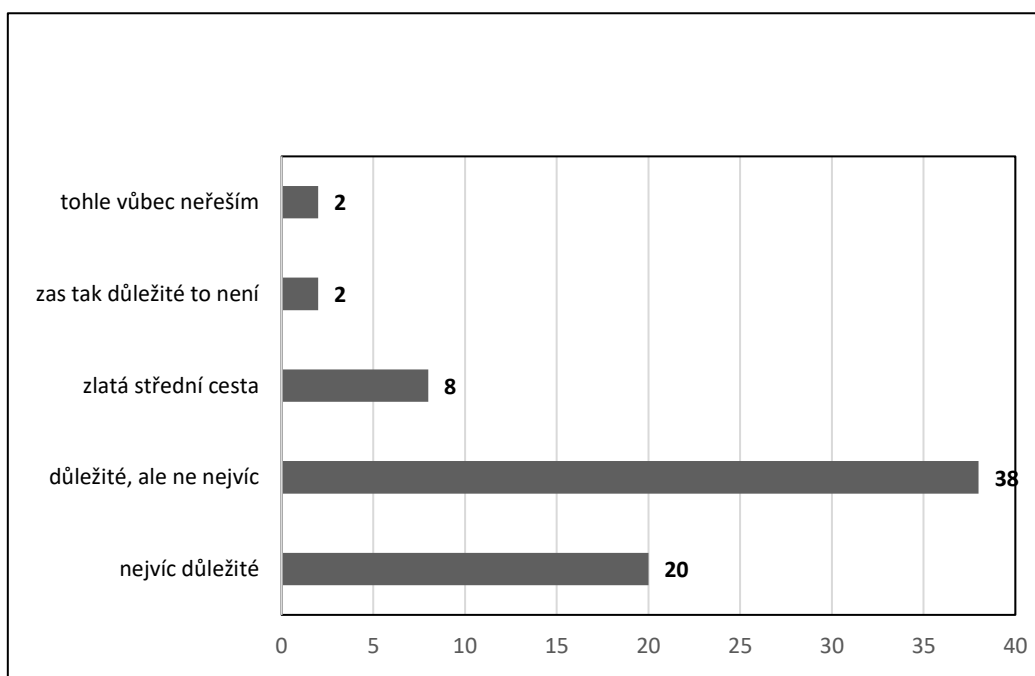
Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Vybavení učeben (kvalitní pc a další technika, moderní nábytek a další pomůcky...)

Nejvíce respondentů, tedy 38, odpovědělo, že vybavení učeben dobrou a kvalitní technikou je pro ně důležité, ale nepředstavuje to nejdůležitější faktor ovlivňující jejich spokojenost. Jako nejdůležitější faktor vnímá tuto položku 20 respondentů, což v celkovém počtu dotazovaných představuje 29 %. Pro 4 respondenty nepředstavují tyto faktory ne tak důležitou hodnotu, která by ovlivňovala jejich spokojenost. Opět je ale patrné, že pro 58 respondentů (83 %) představuje kvalitní vybavení učeben důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost.

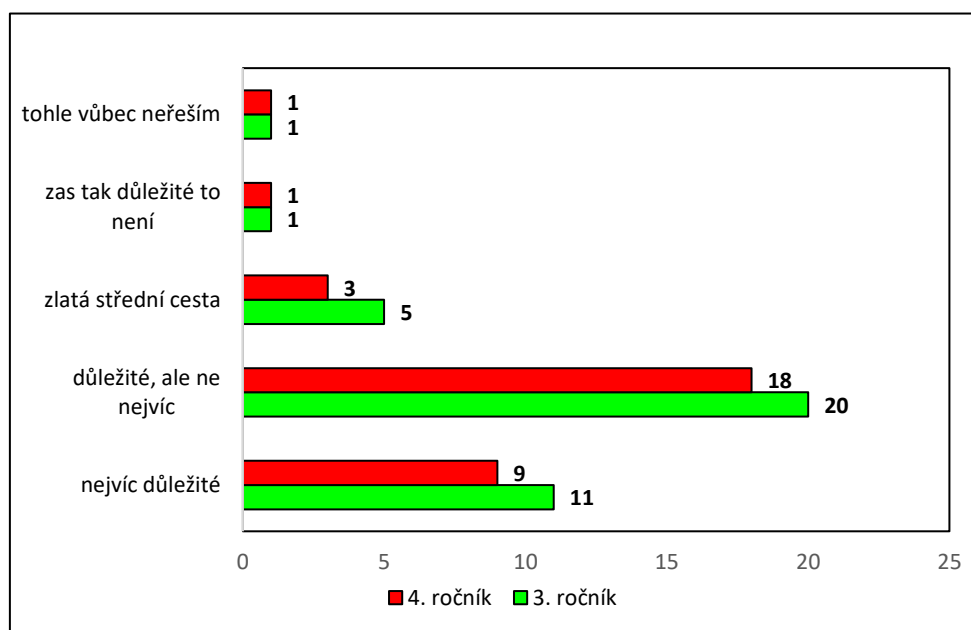
Graf 6a: Vybavení učeben (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Graf 6b: Vybavení učeben (odpovědi dle ročníků)

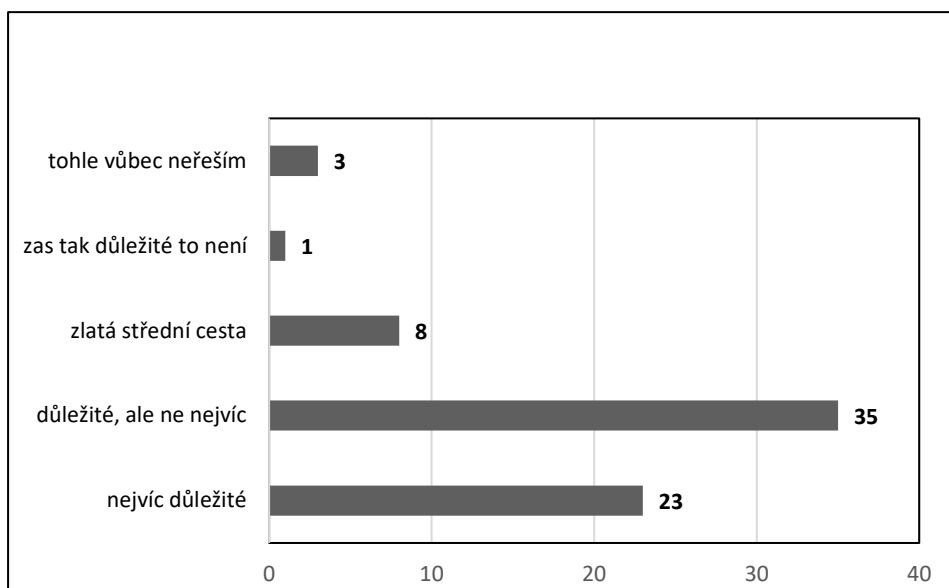
Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Čistota ve škole (umytá okna, čisté chodby, vůně, ...)

Odpovědi na tuto otázku se pohybovaly v podobných počtech jako u předchozích dvou otázek zabývajících se vybavením učeben a vybavením školy. Nejvíce respondentů, tedy 35, odpovědělo, že čistota prostředí, ve kterém se pohybují denně několik hodin, pro ně představuje důležitý faktor (ale nikoliv nejvíce). Jako nejdůležitější faktor vnímá tuto položku 23 respondentů, což v celkovém počtu dotazovaných představuje 33 %. Pro 8 respondentů nepředstavují tyto faktory za důležité ani nedůležité (střední hodnota). Počet respondentů, kterým je čistota ve škole lhostejná, je nízký. Je zajímavé, že jako nejvíce důležitý faktor tuto skutečnost vnímá skoro shodný počet respondentů jako u vybavení učeben a vybavení školy. Vybavení a čistota hrají ve vnímání spokojenosti respondentů důležitou roli.

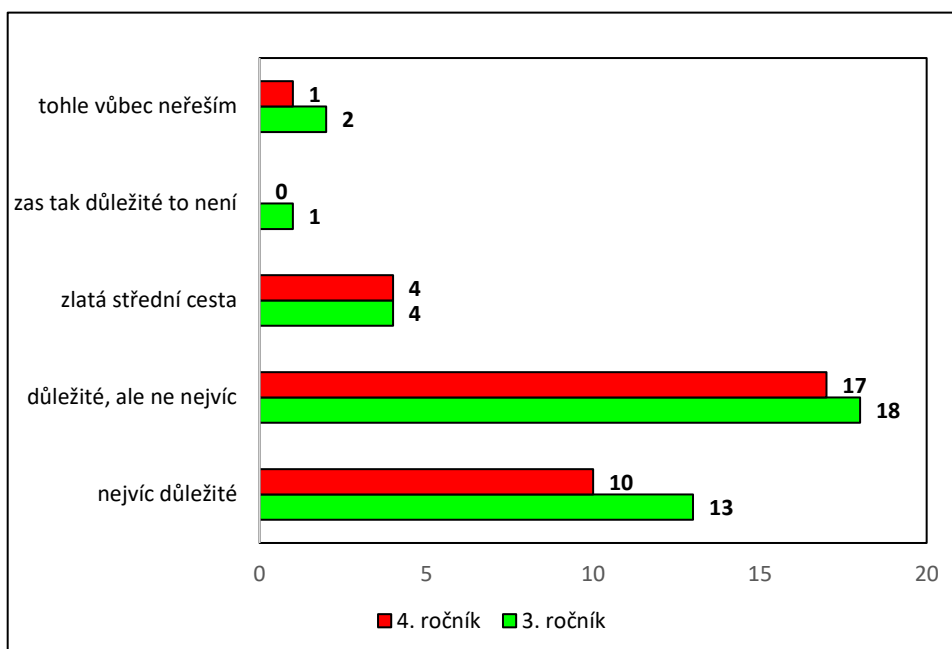
Graf 7a: Čistota ve škole (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Graf 7b: Čistota ve škole (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

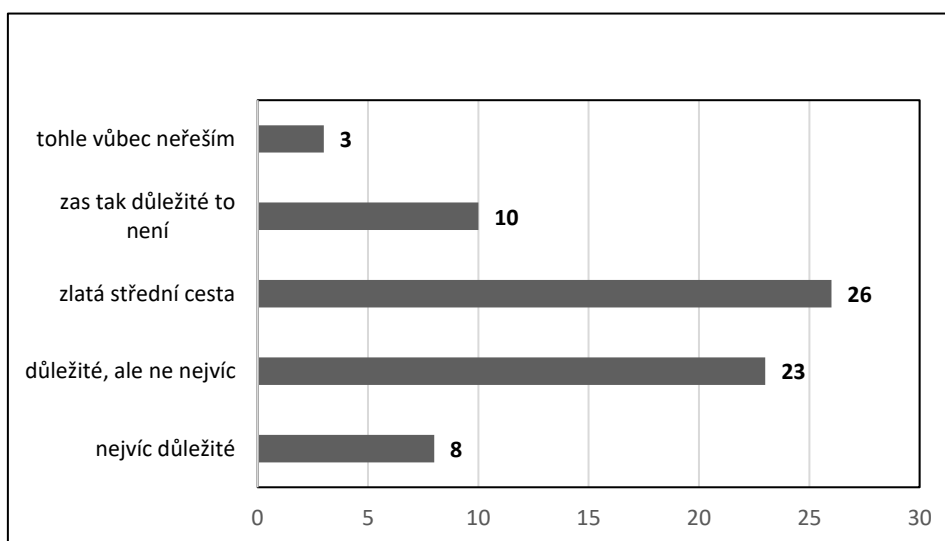
Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Webové stránky školy (přehlednost, úprava, zpracování)

U webových stránek školy, jako faktoru ovlivňujícím spokojenost žáků, můžeme pozorovat, že v poměru k předchozím faktorům patří tento k ne tak důležitým a významným. Klesá počet respondentů, kteří ho považují za nejdůležitější (tento počet oproti předchozím rapidně klesl skoro na úroveň důležitosti budovy školy) a důležitý. Naopak stoupá počet respondentů, kteří tento faktor buď vůbec nevnímají (3 žáci, což jsou 4 %), nepovažují za zas tak důležitý (10 žáků, což je 14 %) a za zlatou střední cestu (tj. ani důležitý, ani nedůležitý) ho považuje 26 žáků (což představuje 37 % z celkového počtu).

Věk žáků v 3. a 4. ročnících se pohybuje mezi 17 – 19 roky a je obecně známo, že se jedná o generaci, která je velmi digitálně zdatná a pohybuje se na jiných platformách (Instagram, TikTok,...) než jsou webové stránky instituce, kterou navštěvují.

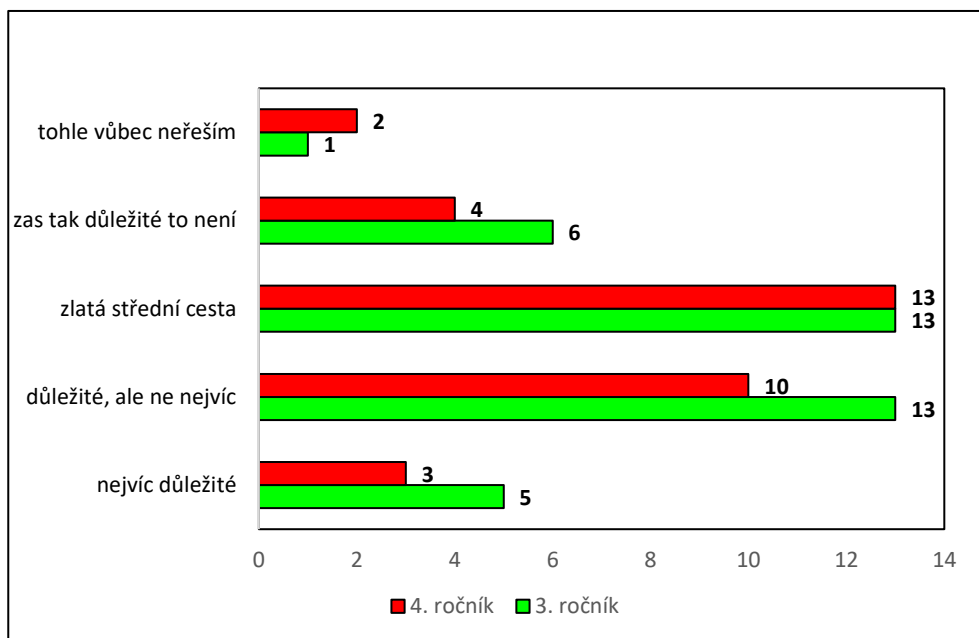
Graf 8a: Webové stránky školy (přehlednost, úprava, zpracování), odpovědi celkem

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - zlatá střední cesta

Graf 8b: Webové stránky školy (přehlednost, úprava, zpracování), odpovědi dle ročníků

Zdroj: vlastní zpracování

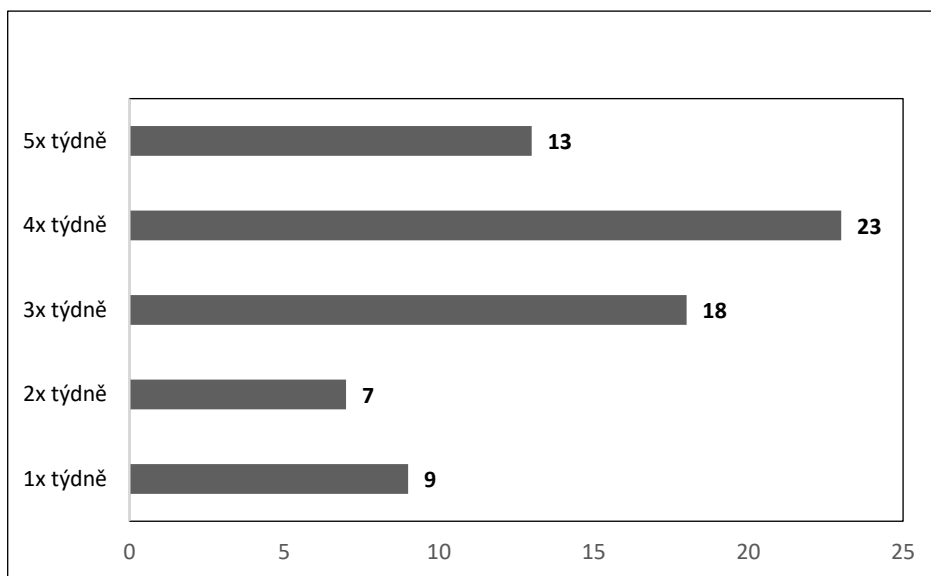
Statistická data: modus - nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - tento graf nemá modus - protože je více odpovědí se stejným počtem hlasů

Doplňková otázka k sekci webové stránky školy:

Kolikrát týdně navštěvujete webové stránky školy či jiná sociální média?

Z níže uvedených dat je patrné, že webové stránky školy či jiná sociální média navštěvují žáci nejčastěji 4x týdně (23 žáků z celkového počtu, což je 33 % z celkového počtu respondentů). Sociální média hrají v životě respondentů důležitou roli. Počet respondentů, kteří navštěvují sociální média pouze 1x až 2x týdně, je nízký.

Graf 8c: Návštěva webových stránek nebo sociálních médií/týden (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

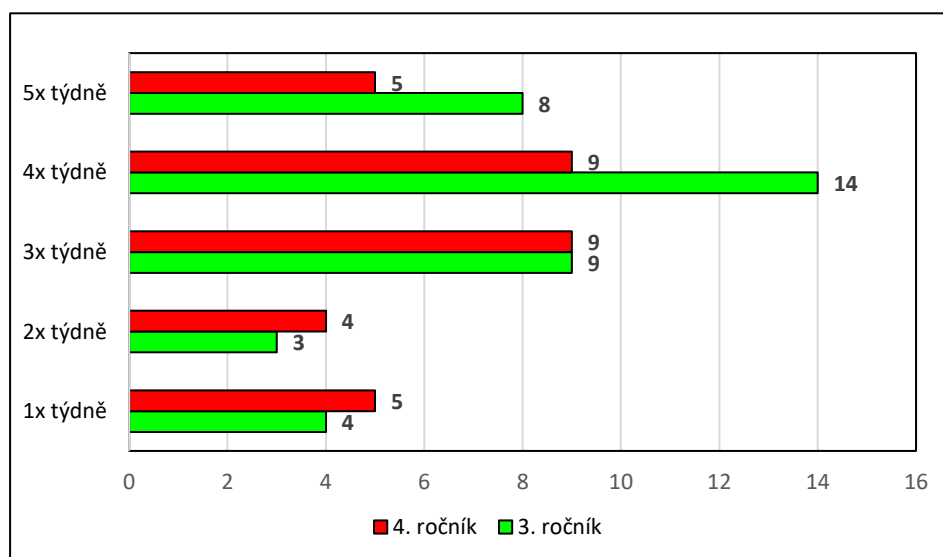
modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru: 4x týdně

vážený aritmetický průměr: počítá se stejným způsobem jako u věku. Výsledek: 3,342857143 (postup výpočtu: $= (5 \cdot 13 + 4 \cdot 23 + 3 \cdot 18 + 2 \cdot 7 + 1 \cdot 9) / 70$)

rozptyl: 1,568163265

směrodatná odchylka: 1,252263257, rozptyl odpovědí je 1,56 na druhou se směrodatnou odchylkou 1,25 návštěvy webových stránek školy či jiných sociálních médií školy

Graf 8d: Návštěva webových stránek nebo sociálních médií/týden (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

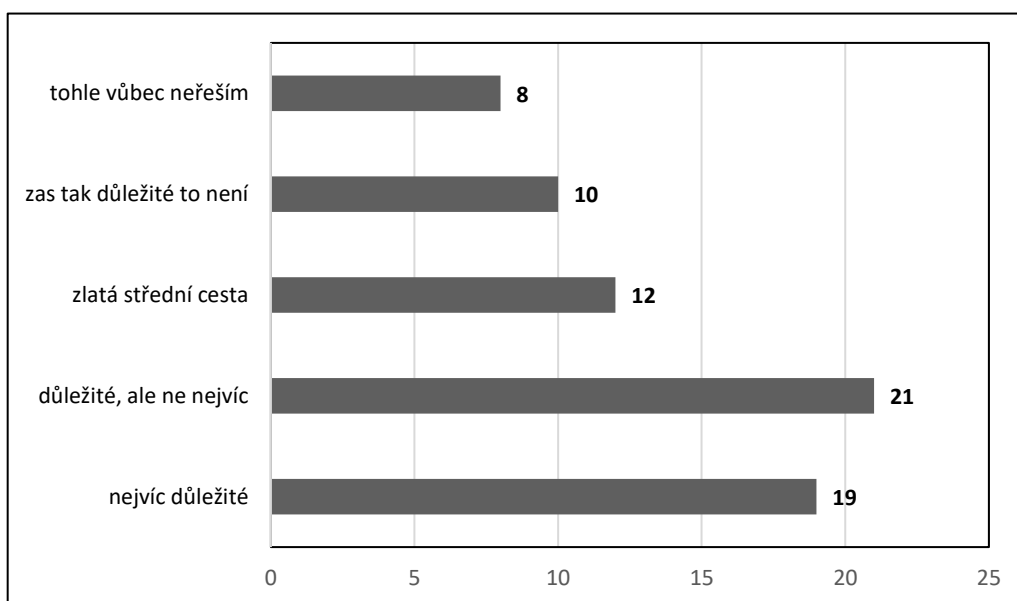
Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - 4x týdně

Existence školní jídelny

Oproti předchozím faktorům ovlivňujícím spokojenost žáků na tomto faktoru zpracovaném do grafu vidíme, že odpovědi ze spektra důležité a úplně nedůležité se začínají vyrovnávat, není mezi nimi propastný rozdíl, jako tomu bylo u odpovědi respondentů v přechozích otázkách. Počet respondentů, pro které existence školní jídelny není vůbec důležitá (8 žáků, což je 11 %) a počet respondentů, pro které není zas tak úplně důležitá (10 žáků, což představuje 14 %), dává dohromady celkový počet 18 respondentů, což koresponduje s počtem respondentů, kteří odpověděli, že existence školní jídelny je pro ně nejvíce důležitá.

Větší část respondentů se nestravuje ve školní jídelně (nebo se tam nestravuje tak často, jako část respondentů, pro které je tento faktor důležitý nebo důležitější), ale oběd si zařizuje jiným způsobem.

Graf 9a: Existence školní jídelny (odpovědi celkem)

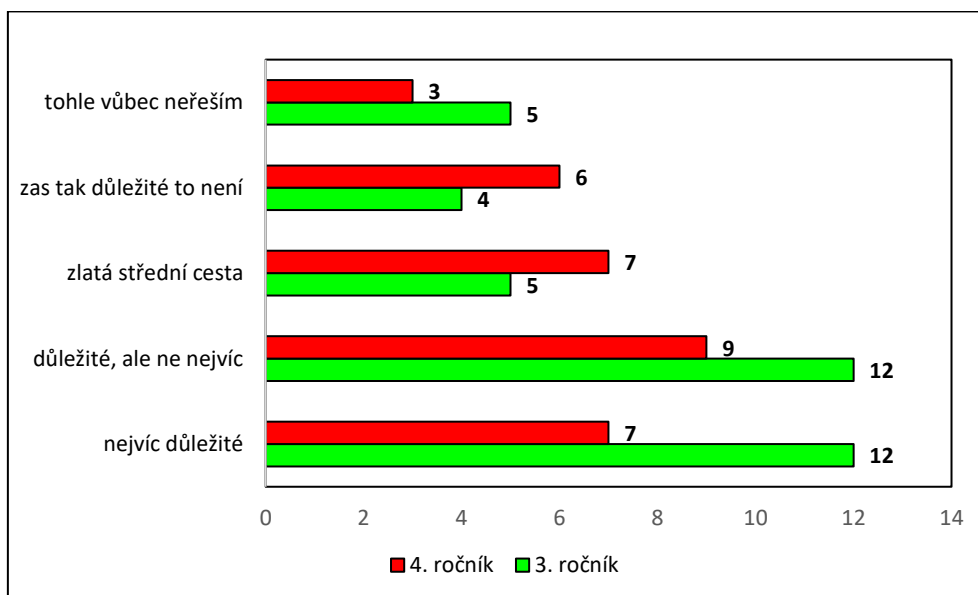
Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - důležité, ale ne nejvíc

Při pohledu na níže uvedený graf vidíme markantnější rozdíly mezi odpověďmi žáků 3. a 4. ročníků, hlavně co se týče důležitosti existence školní jídelny. Data z grafu můžeme

interpretovat tak, že ve 3. ročníku více žáků chodí na obědy do školní jídelny, je pro ně tedy její existence důležitější než pro žáky maturitních ročníků.

Graf 9b: Existence školní jídelny (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

Statistická data: modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru - tento graf nemá modus - protože je více opovědí se stejným počtem hlasů

Shrnutí tohoto oddílu:

V této části šetření je pozorováno, že materiální vybavení školy a učeben je respondenty vnímáno jako důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost (je žádoucí, aby např. vybavení učeben kvalitním a ergonomickým nábytkem bylo samozřejmostí, protože žáci v učebnách tráví denně velký počet hodin). Respondenti vnímají rovněž počítačové a jiné technické vybavení, protože slouží k rozvoji jejich dovedností a kompetencí pro budoucí pracovní i osobní život.

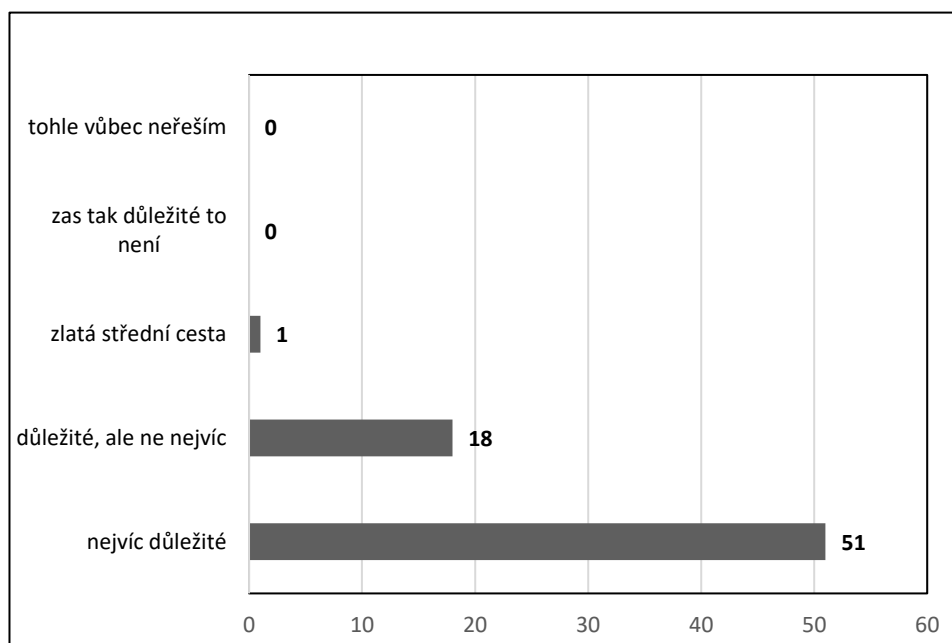
8.5 Lidé – spolužáci, učitelé, vedení a další osoby

V této části dotazníku bylo zjišťováno, jak jsou pro jednotlivé respondenty důležité vztahy s ostatními lidmi, se kterými přicházejí v rámci svého studia denně do styku (spolužáci, třídní učitel, ostatní učitelé, vedení školy, další zaměstnanci školy).

Třídní učitel (dostatek pochopení, vstřícný přístup, řešení problémů, povzbuzení, důvěra...)

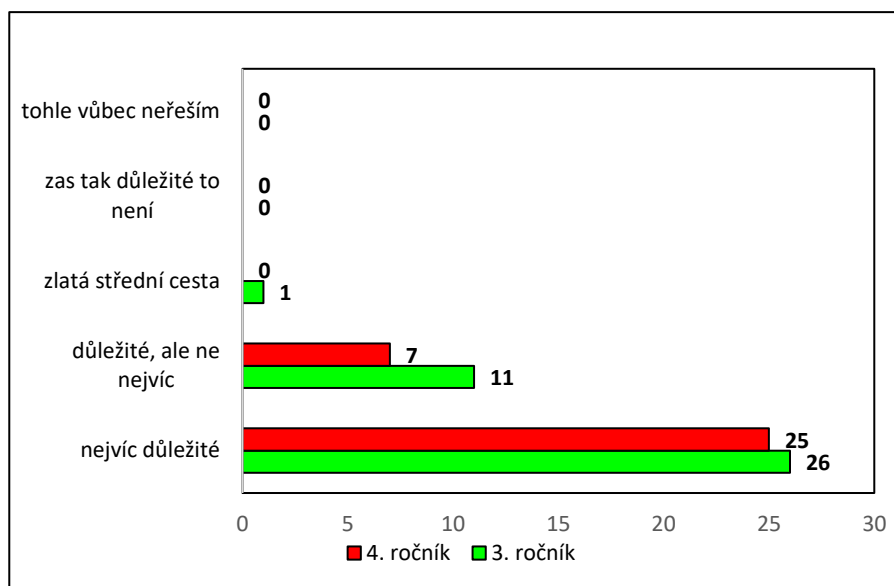
V oblasti vztahů jako faktorů ovlivňujících spokojenost žáků lze v oblasti třídního učitele pozorovat, že se jedná opravdu o jeden z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících spokojenost žáků. Celkem 51 žáků, což představuje 73 % z celkového počtu 70 respondentů, považuje třídního učitele a jeho dostatek pochopení, vstřícný přístup, schopnost profesionálního řešení problémů, povzbuzení z jeho strany a pocit důvěry za nejvíce důležitý faktor. Pro 18 žáků, což představuje 26 %, je tento faktor důležitý, ale ne nejvíce. Pouze jeden žák z celkového počtu se vyjádřil tak, že pro něj třídní učitel není ani důležitý, ani nedůležitý. Opět se jedná o jeden z nejsilnějších faktorů ovlivňující spokojenost žáků.

Graf 10a: Třídní učitel (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10b: Třídní učitel (odpovědi dle ročníků)

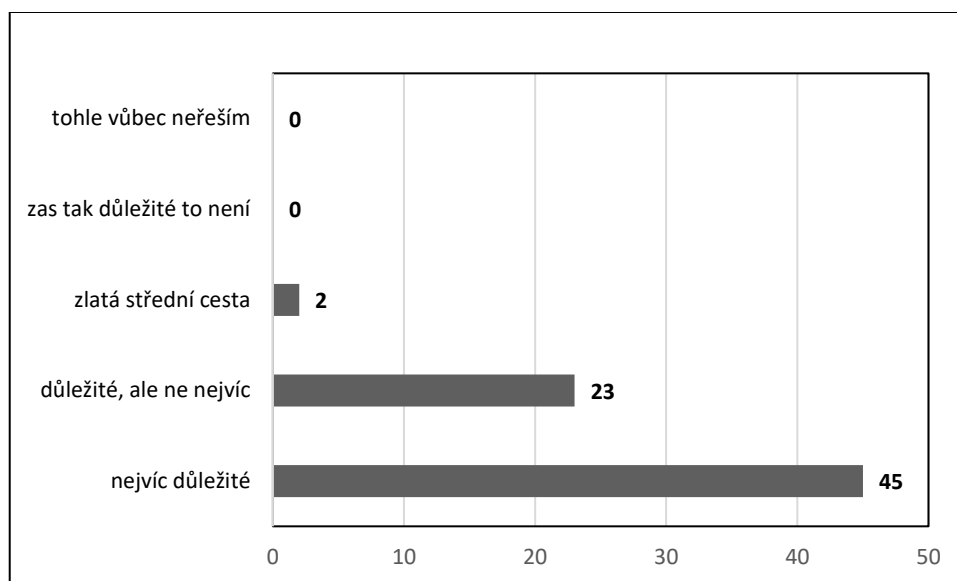
Zdroj: vlastní zpracování

Ostatní učitelé (respekt, pochopení, odbornost, přirozená autorita, ...)

Stejně jako v předchozí otázce, také zde můžeme pozorovat, že ostatní učitelé působící na škole, představují pro žáky velmi důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost. Celkem 45 žáků (64 %) považuje ostatní učitele a jejich respekt k nim, pochopení, odbornost a vzdělanost a také jejich přirozenou autoritu za nejvíce důležitý faktor. Dalších 23 respondentů odpovědělo, že ostatní učitelé pro ně také představují důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost. Nikdo z respondentů tento faktor neshledává jako nedůležitý.

Ostatní učitelé tedy představují důležitý faktor ovlivňující spokojenost žáků.

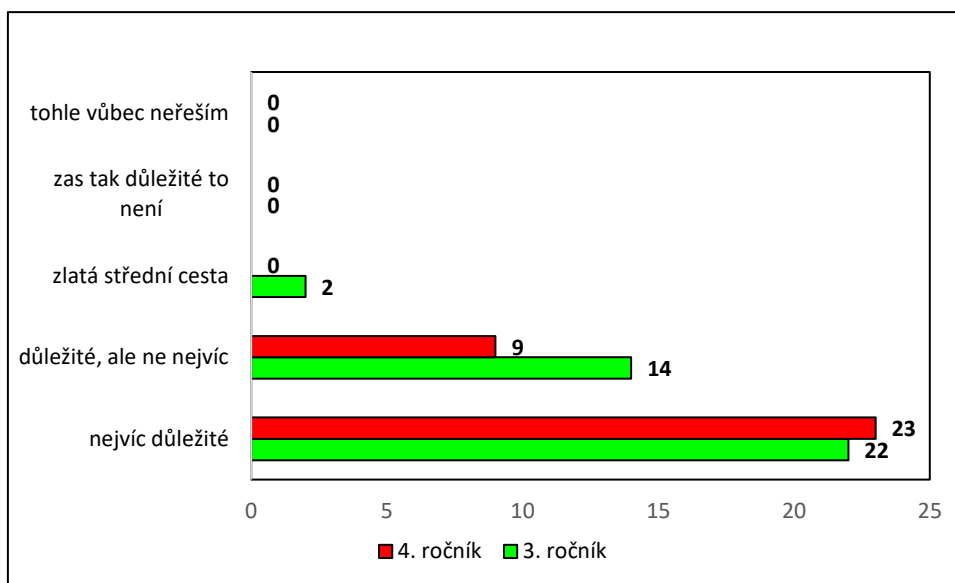
Graf 11a: Ostatní učitelé (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím grafu, ve kterém jsou odpovědi respondentů rozděleny dle ročníků, můžeme pozorovat, že méně respondentů ze 4. ročníků považuje ostatní učitele a jejich respekt, odbornost nebo pochopení za důležité, ale nikoliv nejvíce. Dva žáci 3. ročníku zaujímají k tomuto faktoru neutrální postoj. Žádný respondent z žáků 3 a 4. ročníků se nevyjádřil v tom smyslu, že by pro něj tento faktor nebyl důležitý.

Graf 11b: Ostatní učitelé (odpovědi dle ročníků)

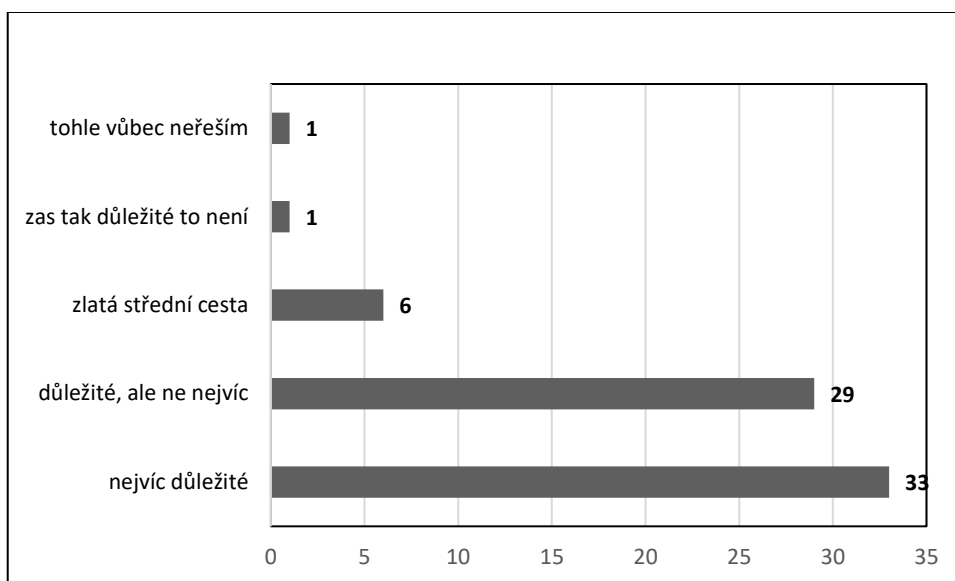
Zdroj: vlastní zpracování

Vedení školy (autorita, přístup, řešení problémů, vstřícnost...)

Celkem 62 žáků, což představuje 88 % z celkového počtu respondentů, odpovědělo na tuto otázku, že považuje vedení školy jako nejvíce důležitý nebo důležitý. Oproti tomu pouze dva žáci tento faktor buď vůbec nevnímají nebo nepovažují za důležitý.

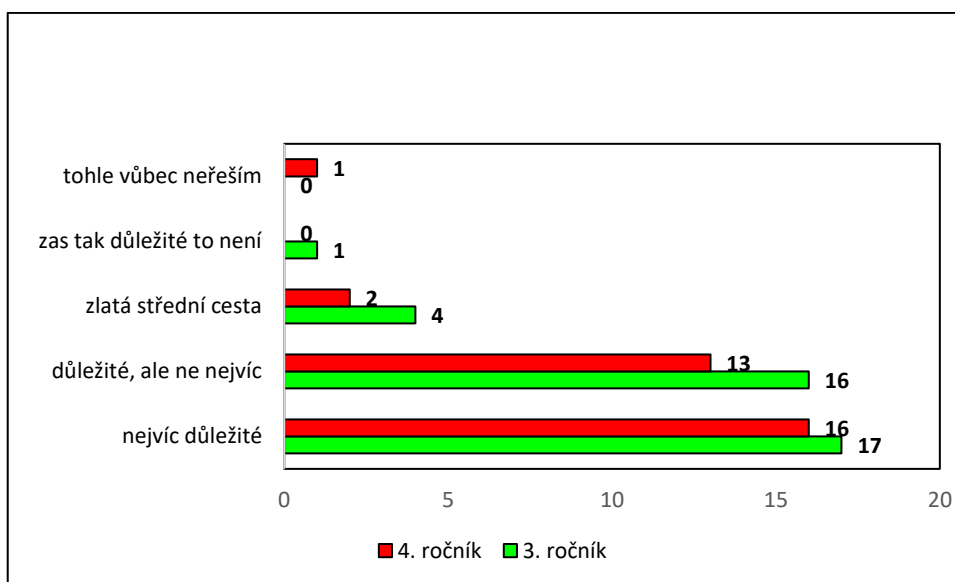
Je všeobecně známo, že žáci 3. a 4. ročníků jsou oproti žákům nižších ročníků již intelektuálně vyspělejší a tím pádem tedy dokáží posoudit, jak velký vliv vedení školy může mít na celkový chod organizace, klima a atmosféru.

Graf 12a: Vedení školy (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 12b: Vedení školy (odpovědi dle ročníků)

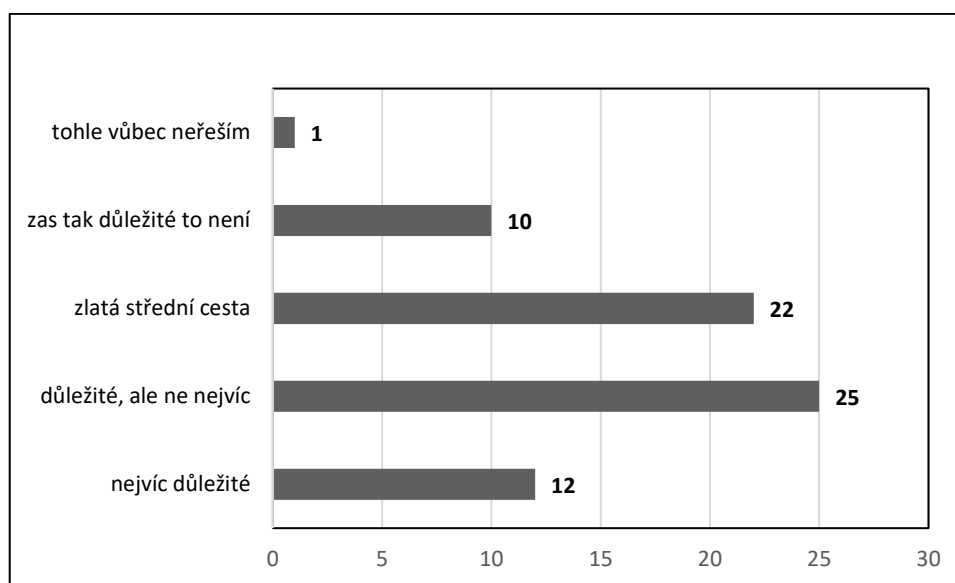

Zdroj: vlastní zpracování

Ostatní zaměstnanci (sekretariát, hospodářka, školník, uklízečka... a jejich vstřícnost, komunikace, dobře odvedená práce)

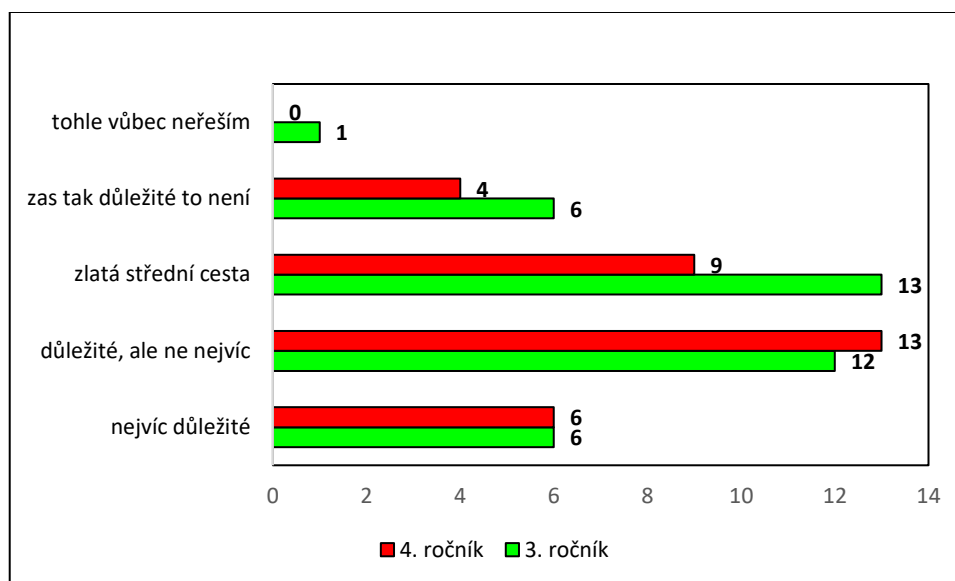
Celkem 11 respondentů (16 %) odpovědělo, že pro ně ostatní zaměstnanci školy nepředstavují důležitý nebo tolik důležitý faktor, který by ovlivňoval jejich spokojenost. Oproti tomu 37 respondentů (53 %), což je více než polovina z celkového počtu respondentů, považuje ostatní zaměstnance školy za faktor ovlivňující jejich spokojenost podstatným způsobem. 22 respondentů (31 %) nepovažuje tento faktor ani za důležitý, ani za nedůležitý. Žáci při svém každodenním pobytu na škole nemusí s ostatními zaměstnanci vůbec přijít do styku (ne každá střední škola má svého školníka, uklízečky docházejí do zaměstnání ve většině případů v době, kdy už na škole žáci nejsou a do kanceláře nechodí žáci každý den vyřizovat své záležitosti). Více než polovina respondentů ostatní zaměstnance školy vnímá a dokáže posoudit míru jejich vlivu na celkový chod organizace.

Graf 13a: Ostatní zaměstnanci (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 13b: Ostatní zaměstnanci (odpovědi dle ročníků)

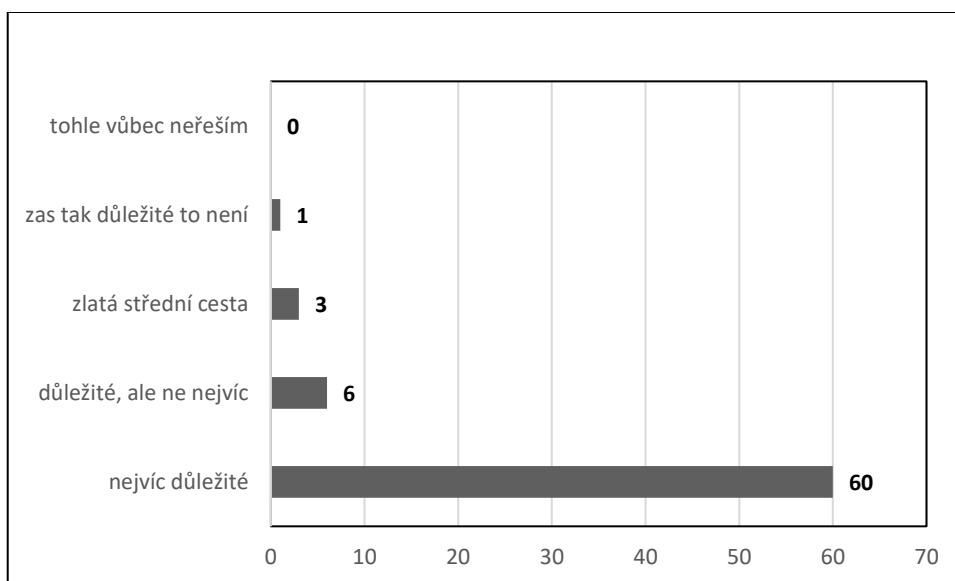

Zdroj: vlastní zpracování

Třídní kolektiv (přátelské klima, dobří přátelé, parta)

Plných 86 % respondentů, což představuje 60 respondentů z celkového počtu, na otázku třídního kolektivu odpovědělo, že pro ně představuje nejdůležitější faktor ovlivňující jejich spokojenost. Jako důležitý vnímá tento faktor 6 z dotázaných (9 %). Třídní kolektiv nikdo z dotázaných nepovažuje za faktor, který by nebyl důležitý.

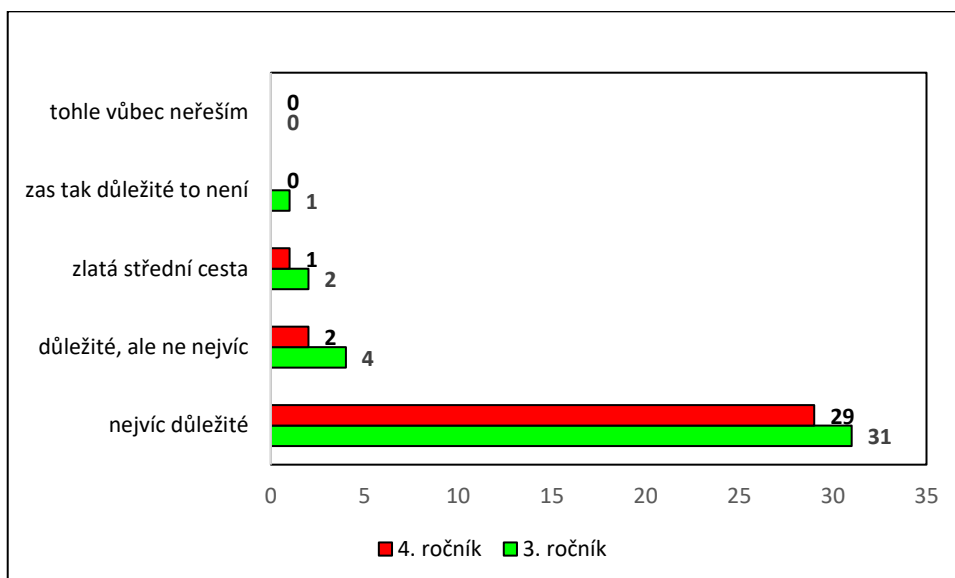
Graf 14a: Třídní kolektiv (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu rozděleném podle odpovědí respondentů z jednotlivých ročníků můžeme vidět, že třídní kolektiv je důležitým faktorem ovlivňujícím spokojenost žáků.

Graf 14b: Třídní kolektiv (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí tohoto oddílu

Zatímco v otázkách zaměřených na materiální vybavení školy byla vidět široká škála odpovědí od nejvíce důležité až po vůbec důležité, v oblasti vztahů s ostatními lidmi toto nepozorujeme. Vztahy s ostatními považuje naprostá většina respondentů jako nejvíce důležité nebo důležité. Jako nejvíce důležitý faktor v oblasti vztahů se v průzkumu ukázal třídní kolektiv. Jako další důležitý faktor ovlivňující spokojenost se v průzkumu ukázal třídní učitel.

Tyto výsledky korespondují s teoretickou částí bakalářské práce.

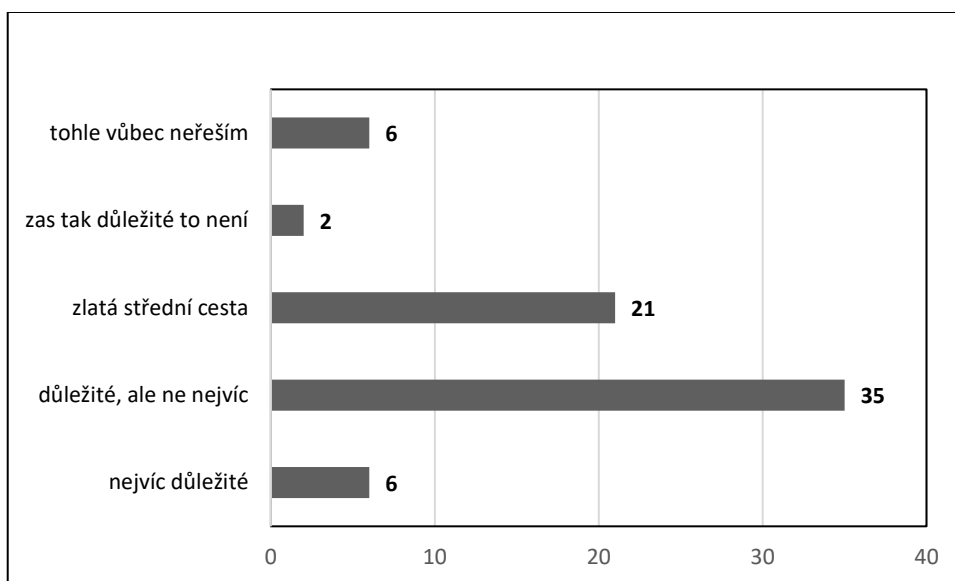
8.6 Pocity a dojmy

V této části dotazníku bylo zjišťováno, jak jsou pro jednotlivé respondenty důležité jejich pocity a dojmy, které při pobytu ve škole zaznamenávají a prožívají (např. uvolněná atmosféra v hodinách, pověst školy, celkové klima na škole, kázeň nebo loajalita).

Pověst školy (za školu se nestydím, známí/přátelé ji vnímají pozitivně a prestižně)

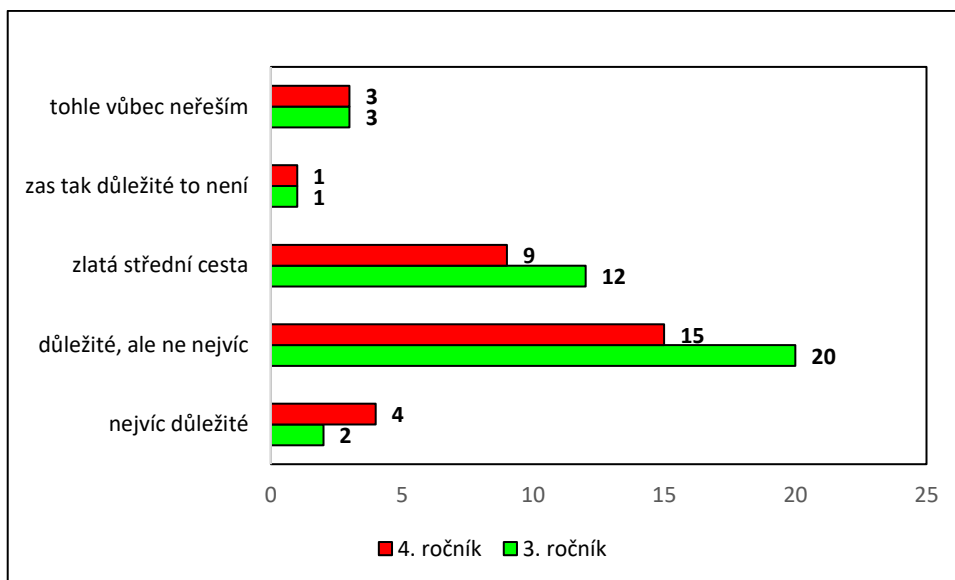
Polovina z celkového počtu respondentů, tedy 35 dotazovaných v průzkumu odpověděla, že pověst školy a její prestiž pro ně představuje důležitý faktor. Pro 6 respondentů (9 %) je tento faktor dokonce nejvíce důležitý. Oproti tomu pověst školy a její prestiž nepovažuje za důležitou nebo ne tak úplně důležitou 8 respondentů (11 %) z celkového počtu. V datech můžeme vidět 21 respondentů, kteří se k pověsti školy nestaví ani kladně, ani záporně.

Graf 15a: Pověst školy (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 15b: Pověst školy (odpovědi dle ročníků)

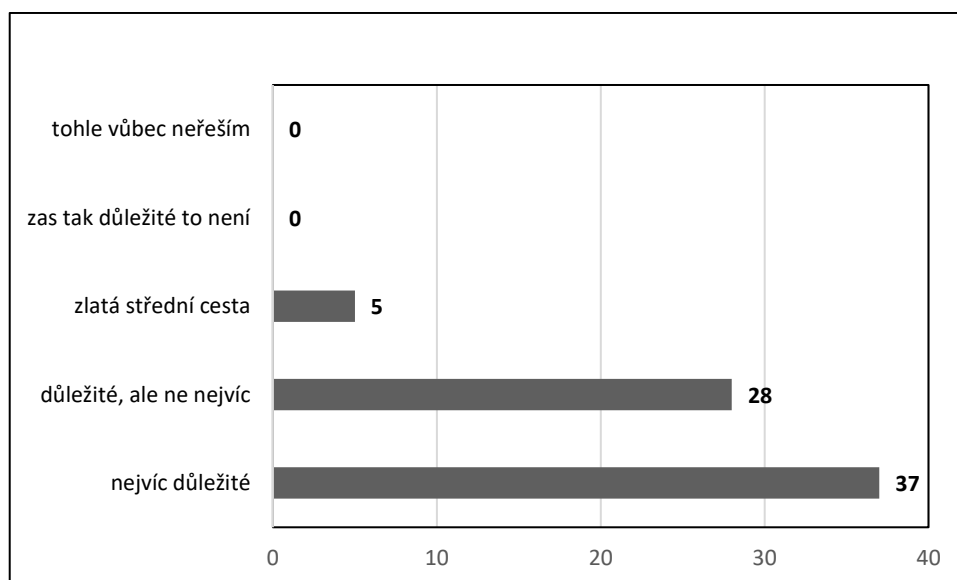
Zdroj: vlastní zpracování

Uvolněná atmosféra v hodinách (humor, pohoda, ale současně respekt, komunikace a zájem)

Uvolněná atmosféra v hodinách se jako faktor ovlivňující spokojenost žáků ukázala nejvíce důležitá a důležitá pro celkem 65 respondentů z celkového počtu 70 respondentů, což představuje 93 % z celkového počtu. Žádný z respondentů neuvedl, že by pro něj uvolněná atmosféra v hodinách nebyla vůbec důležitá nebo málo důležitá.

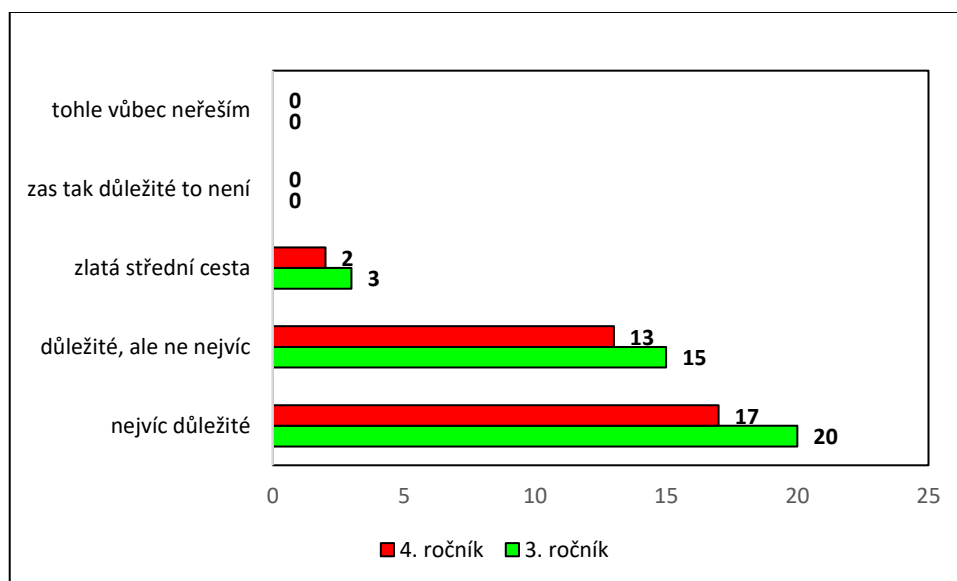
Uvolněná atmosféra v hodinách, spolu s humorem, pohodou, ale současně respektem, vzájemnou komunikací a vzájemným porozuměním mezi učiteli a žáky je jedním z velmi důležitých faktorů ovlivňujícím spokojenost žáků.

Graf 16a: Uvolněná atmosféra (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 16a: Uvolněná atmosféra (odpovědi dle ročníků)

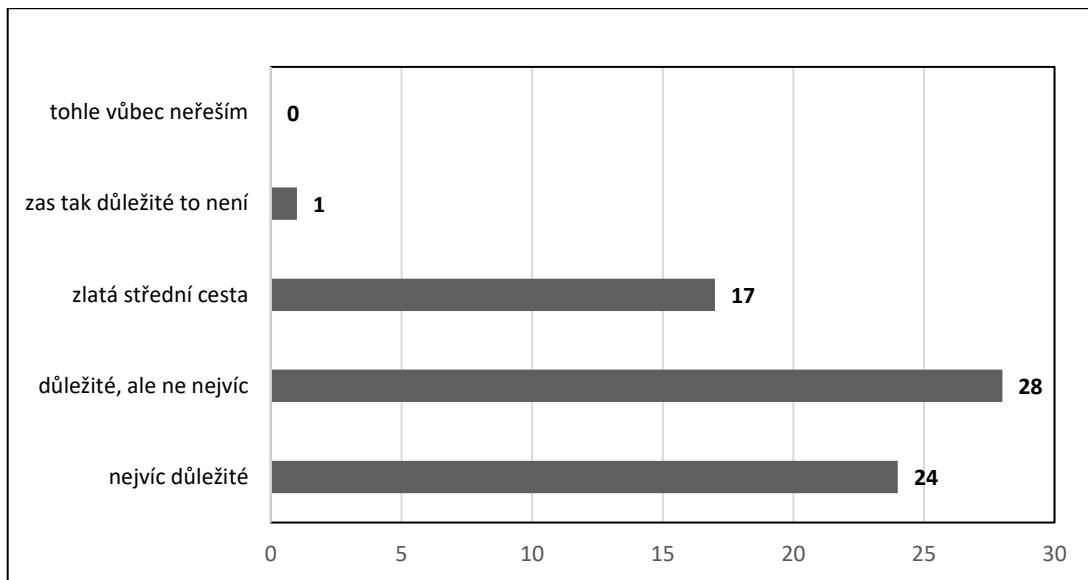

Zdroj: vlastní zpracování

Kázeň ve třídě (pravidla, spravedlnost...)

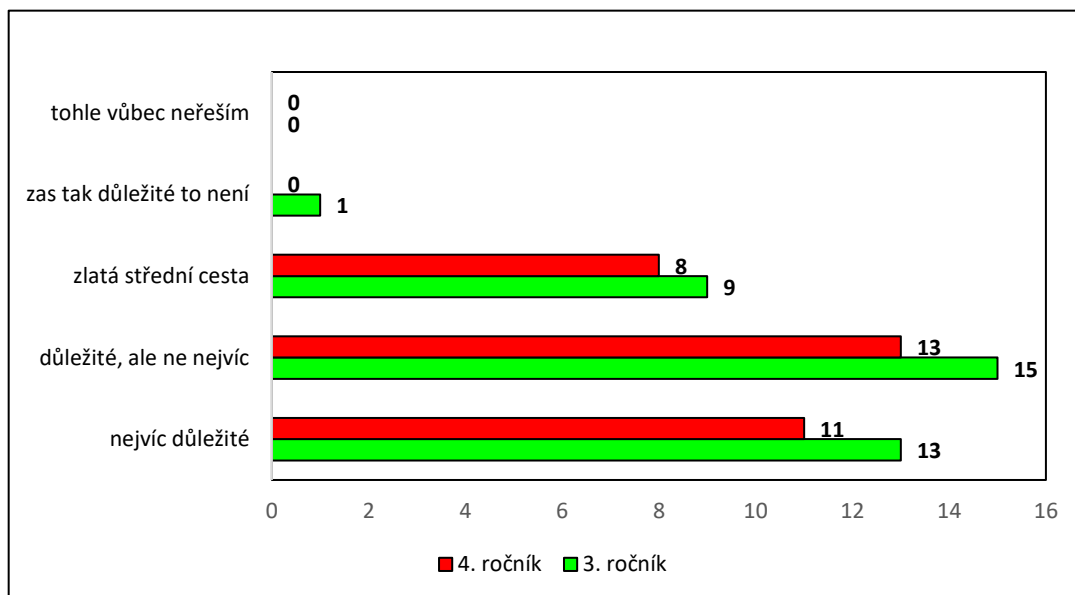
Existenci pravidel a kázně ve třídě považuje za důležité celkem 52 respondentů, což představuje 74 % z celkového počtu. Pouze pro jednoho respondenta není tento faktor až tak moc důležitý. Z vysokého počtu respondentů, kteří tento faktor označují jako důležitý, lze odvodit, že žáci sami vítají existenci a nastavení pravidel ve školním kolektivu. Nenašel se jediný respondent, který by tento faktor považoval za nedůležitý.

Graf 17a: Kázeň ve třídě (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 17b: Kázeň ve třídě (odpovědi dle ročníků)

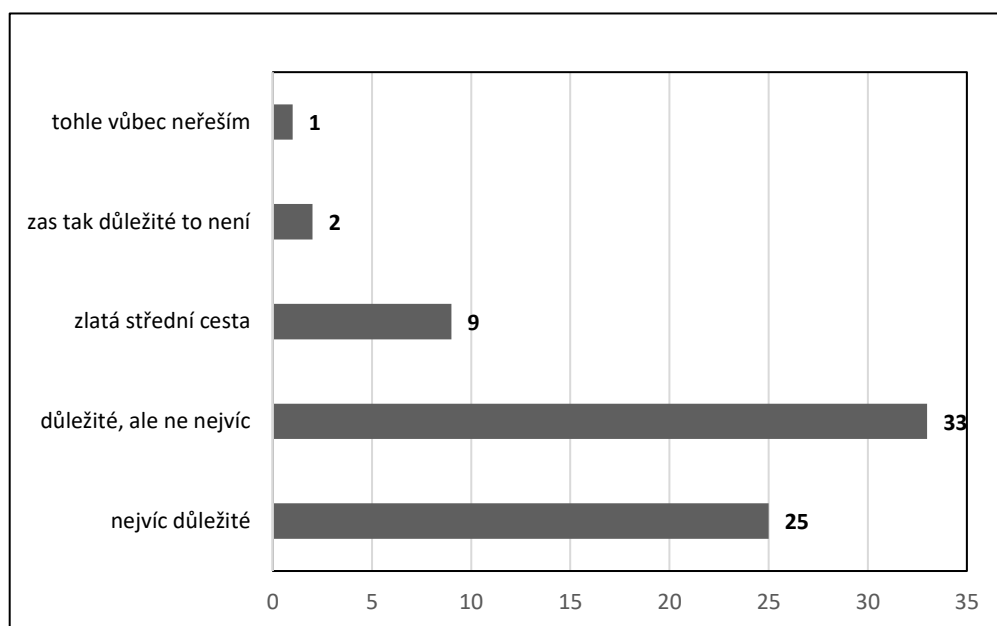

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové klima na škole (spolupráce, pozitivní přístup, vzájemný respekt a pomoc, spolupráce napříč ročníky, „týmový duch“...)

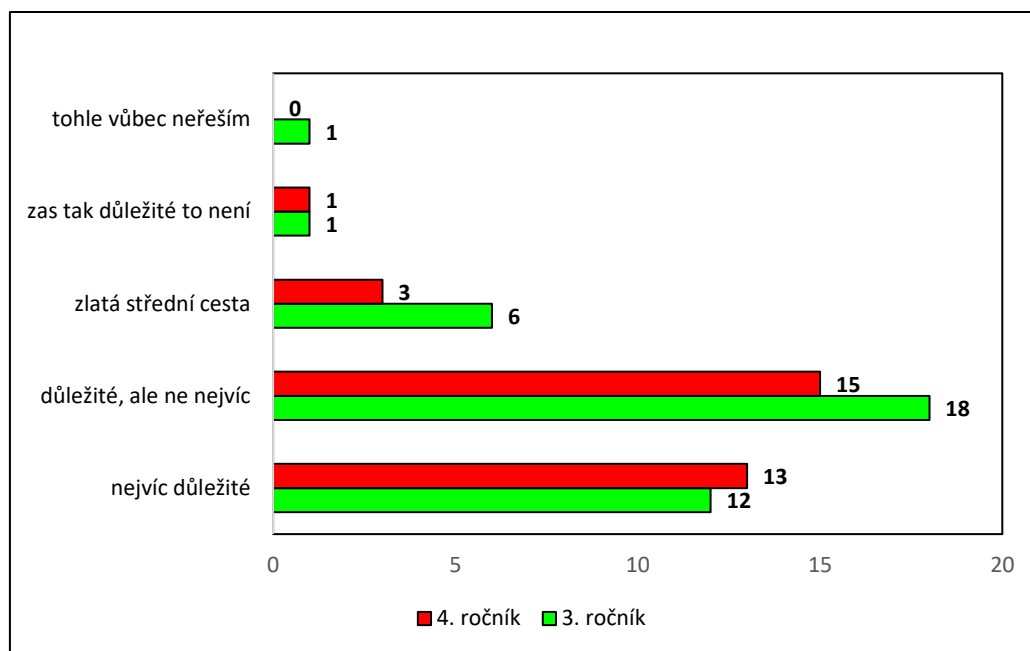
Celkem 58 respondentů (83 %) považuje celkové klima na škole jako nejvíce důležitý nebo důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost. Toto velmi vysoké číslo koresponduje s předchozími grafy zaměřenými na uvolněnou atmosféru nebo třídní kolektiv, ukazuje se propojenost a souvislost zmiňovaných témat, jak už bylo zmiňováno v teoretické části práce.

Graf 18a: Celkové klima na škole (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 18b: Celkové klima na škole (odpovědi dle ročníků)

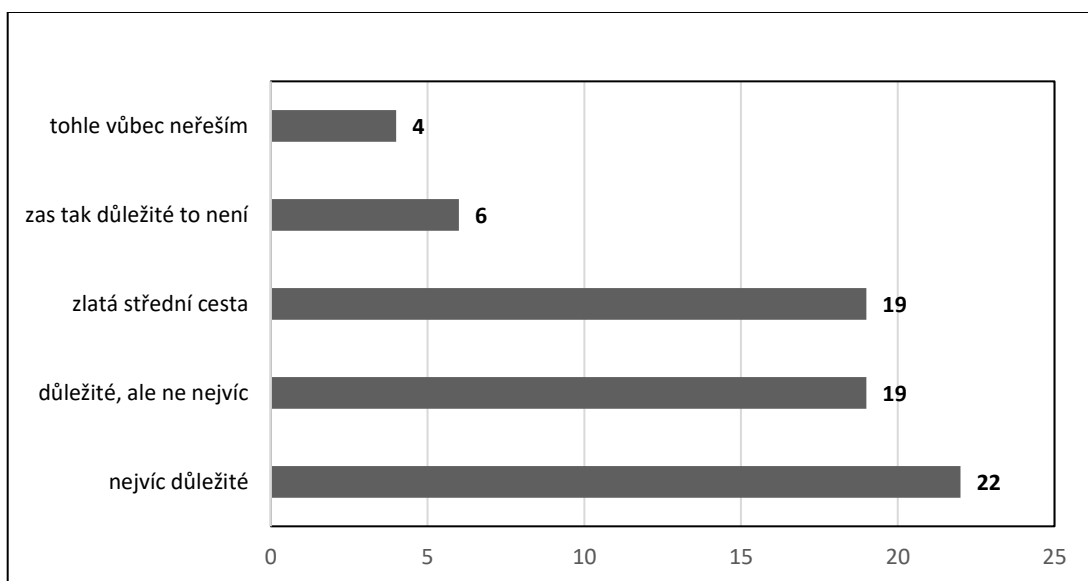
Zdroj: vlastní zpracování

Loajalita (učitelé se navzájem nepomlouvají,...)

Poměrně vysoká vyrovnanost v počtu odpovědí na prvních 3 pozicích (nejvíc důležité - důležité, ale ne nejvíc – zlatá střední cesta) dává dohromady celkem 60 odpovědí respondentů, kteří se vyjádřili tak, že pro ně loajalita představuje důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost. Tento počet respondentů představuje 86 % z celkového počtu.

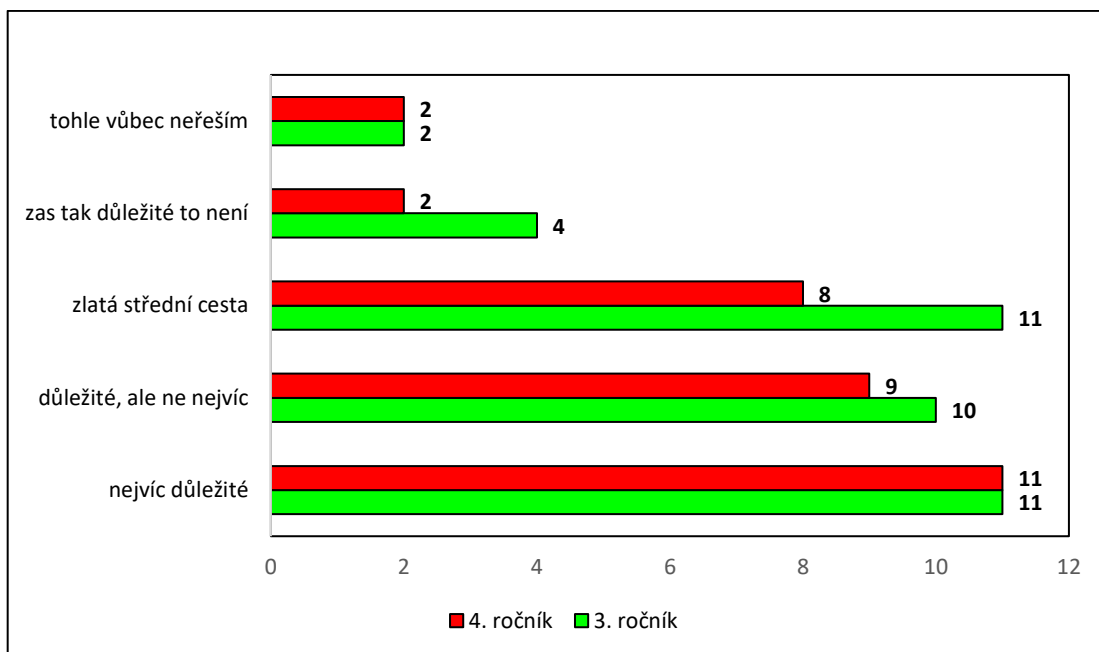
Jak bylo popsáno v teoretické části, loajalita úzce souvisí s příznivým školním a třídním klimatem, pověstí školy, bezpečím nebo respektem a představuje důležitý faktor ovlivňující spokojenost.

Graf 19a: Loajalita (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 19b: Loajalita (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

Shrnutí tohoto oddílu

V této části dotazníku se ukázalo, že jako faktor ovlivňující spokojenost žáků je velmi jasně vnímáno celkové klima školy, uvolněná atmosféra v hodinách při zachování kázně. Respondentům také záleží na pověsti školy, kterou navštěvují a podobné výsledky byly zaznamenány také v oblasti loajality.

Tyto výsledky opět korespondují s teoretickou částí bakalářské práce.

8.7 Nejvíce důležité faktory ovlivňující spokojenost žáků (žebříček)

V této části dotazníku bylo zjišťováno, jaké konkrétní faktory jsou pro jednotlivé respondenty důležité. Na výběr měli z 15 možností, vybrat mohli ty z nich, které považovali za nejvíce důležité. Respondenti mohli zaškrtnout více možností.

Graf je sestaven od největšího počtu zaškrtnutých možností po nejmenší.

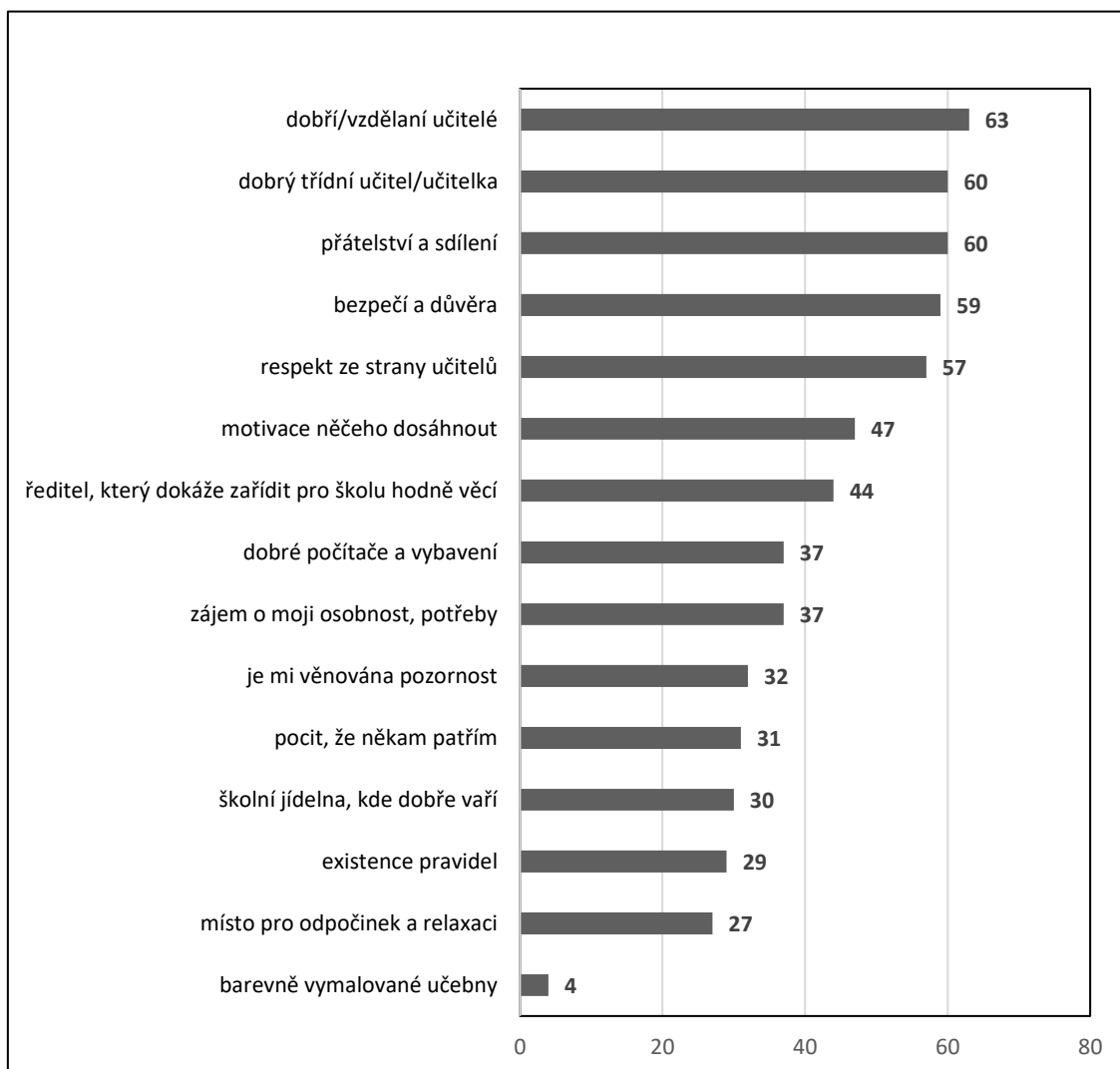
Z odpovědí, které byly zastoupeny u největšího počtu respondentů, byly nejvíce zmiňovány následující faktory ovlivňující spokojenost (výběr top 5 odpovědí): dobří/vzdělaní učitelé (nejčetnější hodnota v celkovém počtu 63 odpovědí), dobrý třídní učitel/učitelka (60 odpovědí), přátelství a sdílení (také 60 odpovědí), bezpečí a důvěra (59 odpovědí), respekt ze strany učitelů (57 odpovědí). Jedná se o nejčastější odpovědi, na které odpovídalo více jak 80 % respondentů.

Tento výsledek koresponduje s teoretickou částí bakalářské práce. Tyto aspekty a faktory jsou pro žáky nejdůležitější a pokud je ve školním prostředí vnímají, tak se ve škole cítí mnohem lépe a mají vyšší motivaci do školy chodit a chtít se učit.

Na konci žebříčku se umístily takové faktory jako školní jídelna, kde dobře vaří (30 odpovědí), existence pravidel (29 odpovědí) a místo pro odpočinek a relaxaci (27 odpovědí).

Nejnižší počet odpovědí jako faktor ovlivňující spokojenost žáků získaly barevně vymalované učebny (pouze 4 odpovědi).

Graf 20: Nejdůležitější faktory ovlivňující spokojenost – co pro vás znamená spokojenost?

Zdroj: vlastní zpracování

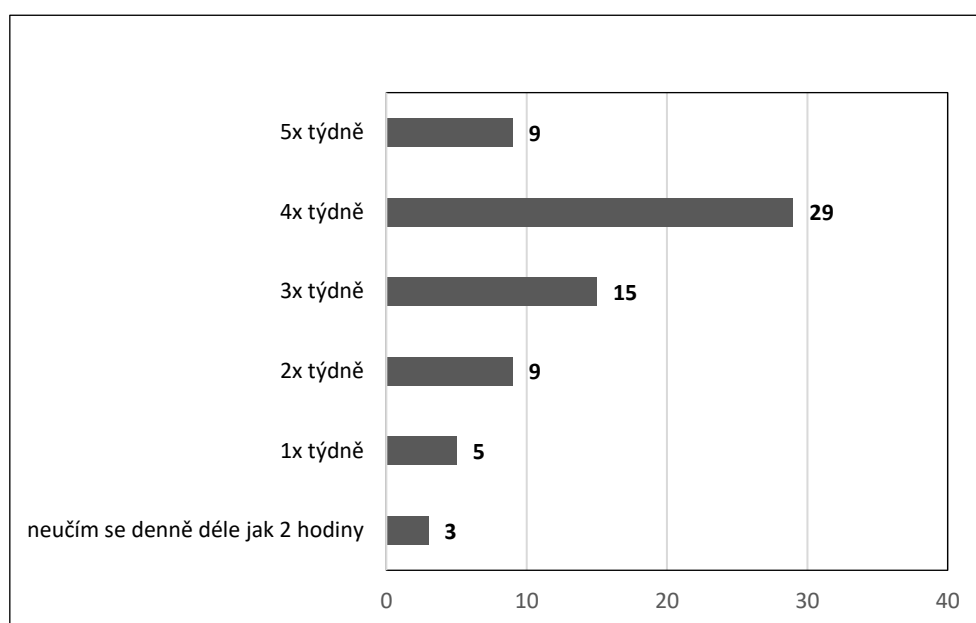
Doplňková otázka:

Kolikrát týdně se denně učíš déle jak dvě hodiny?

Z odpovědí respondentů je patrné, že 29 z nich (což je 41%) se denně učí čtyřikrát do týdne déle než 2 hodiny.

Z výsledků dle jednotlivých ročníků vyplývá, že 4. ročníky se učí déle jak 2 hodiny denně častěji než 3. ročníky. To odpovídá realitě, neboť se jedná o maturitní ročníky.

Graf 21a: Denní učení více jak 2 hodiny (odpovědi celkem)

Zdroj: vlastní zpracování

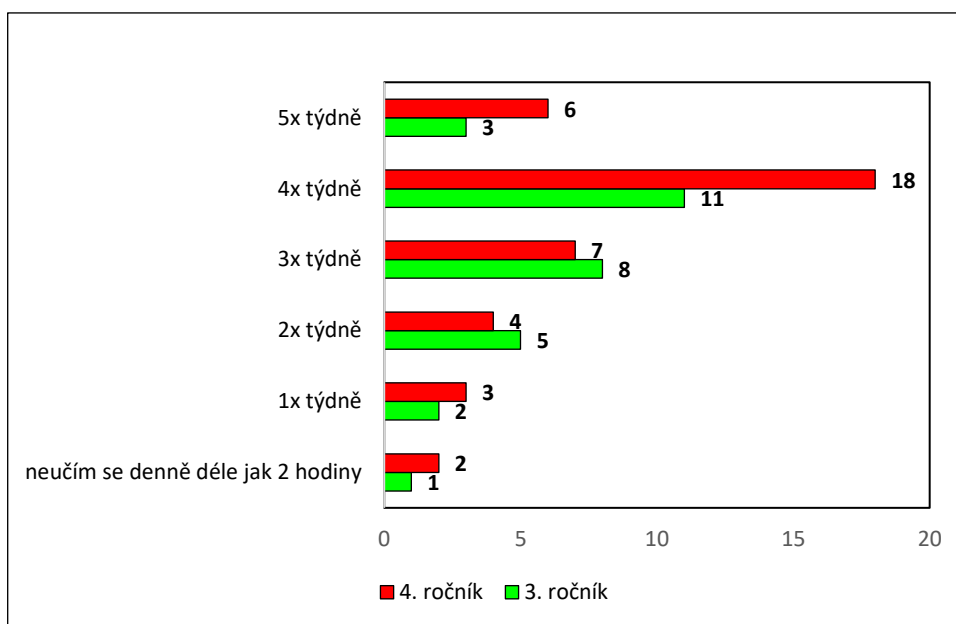
modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru: 4x týdně

vážený aritmetický průměr: počítá se stejným způsobem jako u věku. Výsledek: 3,271428571 (postup výpočtu: $= (5 \cdot 9 + 4 \cdot 29 + 3 \cdot 15 + 2 \cdot 9 + 1 \cdot 5 + 0 \cdot 3) / 70$)

rozptyl: 1,654897959

směrodatná odchylka: 1,286428373 (rozptyl odpovědí je 1,65 na druhou se směrodatnou odchylkou 1,28 učení se déle jak 2 hodiny denně)

Graf 21b: Denní učení více jak 2 hodiny (odpovědi dle ročníků)

Zdroj: vlastní zpracování

Modus: nejčastěji vyskytovaná hodnota v souboru: 4x týdně

8.8 Tři případy, kdy jsem se do školy nejvíce těšil/těšila

Na závěr dotazníku byla respondentům položena prosba, aby uvedli tři případy, kdy se do školy nejvíce těšili. Většina odpovědí se shoduje v tom, že se jedná o aktivity, které nemají nic společného s výukou ve škole (sportovní akce, výlet, exkurze, předávání vysvědčení, spolužáci, vánoční besídka, konec školního roku, apod.).

Odpovědi jsou vloženy do Přílohy II, která je součástí této bakalářské práce. Do odpovědí nebylo žádným způsobem zasahováno, jsou ponechány tak, jak je respondenti napsali, tedy včetně případných chyb).

Potvrzení/vyvrácení hypotéz

Na začátku praktické části této bakalářské práce byly vysloveny následující hypotézy:

1. Spokojenost žáků souvisí s materiálním vybavením školy
2. Existují rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi žáky 3. a 4. ročníků

Hypotéza č. 1: Spokojenost žáků souvisí s materiálním vybavením školy

Tato hypotéza se šetřením potvrdila. Ukázalo se, že materiální vybavení školy a učeben vnímají účastníci šetření jako důležitý faktor ovlivňující jejich spokojenost (je žádoucí, aby např. vybavení učeben kvalitním a ergonomickým nábytkem bylo samozřejmostí, protože žáci v učebnách tráví denně velký počet hodin). Respondenti rovněž vnímají počítačové a jiné technické vybavení jako důležité, protože slouží k rozvoji jejich dovedností a kompetencí pro budoucí pracovní i osobní život.

Odpovědi respondentů se pohybují nejčastěji v rozmezí stupnice 5 – 3 Likertovy škály (tabulka č. 2). Obecně nejdůležitější vnímanou věcí z oblasti materiálního vybavení školy vychází čistota ve škole, kterou žáci hodnotí aritmetickým průměrem na Likertově škále číslem 4,05, což odpovídá slovnímu hodnocení (odpovědi) „důležité, ale ne nejvíc“.

Jako nejméně důležité z hlediska materiálního vybavení žáci vnímají webové stránky školy, které hodnotili průměrným číslem 3,32.

Z výsledku analýzy můžeme usuzovat, že materiální zabezpečení a vybavení školy je pro žáky poměrně důležitým aspektem, jelikož všechny položky v dotazníku, které se týkaly právě materiálního vybavení školy, žáci hodnotili poměrně vysoko a to číslem průměrně 3,73.

Potvrzení této hypotézy můžeme pozorovat u grafů č. 4a – 8b a u jejich interpretace.

Hypotéza č. 2: Existují rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi žáky 3. a 4. ročníků

K potvrzení či vyvrácení této hypotézy byly použity odpovědi v oblastech: materiální vybavení, vztahy a pocity a dojmy.

K odpovědi každého respondenta (70 respondentů) byla přiřazena odpovídající hodnota dle Likertovy škály (1-5, tabulka č. 2). Hodnoty byly vyhodnoceny pomocí váženého aritmetického průměru v programu Excel.

Jelikož má každá oblast několik podotázek (příklad: oblast materiální vybavení má podotázky: budova školy a její okolí, vybavení školy, vybavení učeben, čistota ve škole, webové stránky školy, školní jídelna), bylo nutné počítat vážený aritmetický průměr nejprve za každou podotázku a poté vypočítat celkový aritmetický průměr za celou sledovanou oblast (tj. průměr z průměrů).

Tyto výpočty pomohou při porovnávání odlišností ve vnímání důležitosti jednotlivých faktorů ovlivňujících spokojenost mezi 3. a 4. ročníky.

Výsledky jsou uvedeny v tabulce 3.

Tabulka 3: Výsledky šetření

kritérium	3. ročník	4. ročník	rozdíl
materiální vybavení	3,74	3,73	0,01
vztahy	4,32	4,48	-0,15
pocity a dojmy	3,99	4,08	-0,09

Zdroj: vlastní zpracování, zaokrouhleno

Komentář: Z uvedených dat můžeme pozorovat, že výsledky vnímání faktorů ovlivňujících spokojenost se mezi žáky 3. a 4. ročníků středních škol se významně neliší. Odchyly mezi průměry za jednotlivé ročníky jsou velmi nízké a tudíž nelze jednoznačně potvrdit stanovenou hypotézu č. 2, že existují rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi žáky 3. a 4. ročníků. Tento závěr můžeme ale aplikovat pouze na toto šetření, jelikož je tato práce

limitována malým počtem respondentů a navíc se jednalo o omezený výběr (žáci 3. a 4. ročníků středních škol).

Diskuze

Tato bakalářská práce se věnovala faktorům ovlivňujícím spokojenost žáků středních škol.

Stejně jako Kočvarová (2013) a Světlík (2009) můžeme konstatovat, že žáci nejvíce oceňují materiální vybavení a také mezilidské vztahy, které se jeví jako velmi významný faktor ovlivňující jejich spokojenost a faktor působící na kvalitu školy a její vnitřní prostředí a klima. Ve shodě s autory lze dát na základě uskutečněného šetření do přímé souvislosti interpersonální vztahy, materiální vybavení organizace, příznivou atmosféru a kulturu, klima a takové faktory jako bezpečí a důvěra, přátelství a sdílení nebo vzájemný respekt.

Výsledky proběhlého šetření rovněž korespondují s Grecmanovou (2008), jež zdůrazňuje budování a upevňování klimatu třídy a organizace nejen na půdě školy, ale také na mimoškolních akcích (výlety, sportovní soustředění, exkurze, projektové dny...). Právě tyto mimoškolní aktivity respondenti často zmiňovali v proběhlém šetření jako akce, na které se v souvislosti se školou nejvíce těšili.

Rovněž materiální vybavení školy a čistota prostředí, které se v šetření ukázalo jako jeden z významných faktorů ovlivňujících spokojenost žáků, jsou ve shodě s tematickými zprávami České školní inspekce a také s tvrzením „Učitele národů“, Jana Ámose Komenského (In: Průcha, 2009) o tom, že škola má být příjemné místo k životu, které podněcuje chuť a zájem žáků nejen trávit v tomto prostředí velkou část času, ale také jejich motivaci, pracovní úsilí a školní výsledky.

Ve shodě s Kočvarovou (2013) můžeme říci, že spokojenost, kvalita a klima spolu přímo souvisejí.

Z výsledku provedeného průzkumu vyplývá, že nejdůležitějšími faktory ovlivňujícími spokojenost žáků středních škol jsou dobří/vzdělání učitelé (nejčtenější hodnota v celkovém počtu 63 odpovědí), dobrý třídní učitel/učitelka (60 odpovědí), přátelství a sdílení (také 60 odpovědí), bezpečí a důvěra (59 odpovědí), respekt ze strany učitel (57 odpovědí). Toto byly nejčastější odpovědi, na které odpovídalo více jak 80 % respondentů.

U domény materiálního vybavení školy vyplynulo, že materiální vybavení školy přímo souvisí se spokojeností žáků.

U domény vztahů vyplynulo, že vzájemné vztahy, dobré klima ve škole a ve třídě, dobrý třídní kolektiv a vzájemný respekt představují jedny z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících spokojenost žáků středních škol.

Byly vysloveny dvě hypotézy, a to za prvé: spokojenost žáků souvisí s materiálním vybavením školy. Tato hypotéza se výzkumným šetřením potvrdila. Respondenti v naprosté většině případů uváděli, že je pro ně materiální vybavení školy (budova školy a její okolí, šatny, toalety, skříňky, vybavení učeben technikou, nábytkem apod...) důležitým faktorem ve vnímání spokojenosti.

Jak u vybavení školy, tak u vybavení učeben se vysoké procento respondentů (83 % u vybavení školy a opět shodně 83 % u vybavení učeben) vyslovalo tak, že pro ně toto vybavení představuje důležitý prvek ovlivňující jejich spokojenost.

Dalším zajímavým výsledkem šetření bylo to, že respondenti v tomto věku jako důležitý faktor vnímají také čistotu školy (třídy, šatny, učebny, vůně, uklizenost...).

Druhou hypotézu, a to, že existují rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi žáky 3. a 4. ročníků, nebylo možno jednoznačně potvrdit, jelikož práce je limitována nízkým počtem respondentů a omezeným výběrem. Z výzkumného šetření vyplynulo, že neexistují významné rozdíly mezi vnímáním spokojenosti mezi výše uvedenými ročníky. Výsledky výzkumu nevykazovaly žádné markantní rozdíly.

Závěr

Cílem práce bylo objasnit, co pro žáky znamená spokojenost, jaké faktory ji ovlivňují a jak souvisí spokojenost s materiálním vybavením školy. Faktory, které spokojenost ovlivňují, byly zjišťovány pomocí kvantitativního šetření, prostřednictvím polostrukturovaného dotazníku. Výzkumný vzorek tvořili žáci 3. a 4. ročníků středních škol. Zjištěná data byla analyzována a zpracována do přehledných grafů, které byly popsány a následně byla data diskutována s vyslovenými hypotézami a odbornou literaturou.

Přínosem této práce je popsání vzájemných souvislostí mezi takovými faktory ovlivňujícími spokojenost žáků, jako jsou materiální vybavení školy, vztahy v ní panující, klima školy nebo třídy, či kázeň a pravidla ve třídě.

Výsledkem této práce je zjištění, že materiální vybavení školy, třídní učitel a třídní kolektiv jsou jedny z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících spokojenost žáků. Pokud má škola zájem o svůj vlastní rozvoj a dobré vztahy a klima v ní, je nutné toto reflektovat, tyto faktory posilovat a dále upevňovat, protože to vede k naplnění cílů organizace (tj. spokojení zaměstnanci, žáci, vedení a posílení pozice dané školy na trhu).

Při šetření byl použit tzv. kvótní výběr. Výsledky šetření nelze zevšeobecnit a plně absolutizovat pro všechny žáky na všech středních školách. Tato práce byla limitována malým počtem respondentů (celkem 70), navíc z omezeného výběru (žáci 3. a 4. ročníků středních škol). Výsledky tohoto šetření však mohou posloužit jako solidní východisko pro orientaci v daném tématu a jako podklad pro další šetření.

Toto šetření by jistě mohlo podnítit další výzkumy a bylo by jistě zajímavé uskutečnit takovéto šetření u žáků všech ročníků na vybrané střední škole, které by poskytlo komplexní pohled na jejich spokojenost. Ředitel školy by na základě výsledku tohoto šetření mohl ve své organizaci identifikovat faktory, se kterými žáci vykazují nejmenší spokojenost. S těmito faktory by pak mohl dále pracovat za účelem dosažení co nejvyšší možné spokojenosti žáků. Po určité době by bylo vhodné toto šetření zopakovat a výsledky vzájemně porovnat. Výsledky takového šetření by mohly přinést další cenné podněty pro práci na zkvalitnění klimatu a materiálních podmínek dané školy.

V rámci další pokročilejší analýzy by bylo zajímavé zaměřit se na podrobnější zkoumání různých faktorů, např. nejen na *ostatní* učitele, jak jsou nazýváni v této práci, ale na konkrétní předměty a pedagogy, což by poskytlo vedení školy zpětnou vazbu a umožnilo zlepšovat nejen klima na škole, ale také výchovnou a vzdělávací činnost. Takovéto pokročilejší šetření by mohlo být součástí zpětnovazebního hodnocení zaměstnanců.

Toto šetření bych doporučila provádět na středních či vysokých školách, protože na školách základních by mohlo dojít k nedostatečnému pochopení některých pokládaných otázek. Pokud by bylo zamýšleno uskutečnit takovéto šetření na základních školách, byla by nutná spolupráce rodičů a především úprava otázek tak, aby byly srozumitelné pro žáky základních škol.

Na závěr bych opět ráda citovala pana Mgr. Tomáše Řezníčka, ředitele Základní školy Řevnice: *„Spokojený učitel znamená spokojený žák, spokojený žák znamená spokojený rodič, spokojený rodič znamená spokojený zřizovatel a spokojený zřizovatel znamená spokojený ředitel.“*

Seznam použitých informačních zdrojů

1. ABOAGYE, E., S. KÜHNER and M. LAU, 2023. Social context of school satisfaction among primary and secondary school children in Hong Kong. *Children and Youth Services Review*, Vol. 148, ISSN 0190-7409. [online]. © 2023 [vid. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2023.106881>.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740923000762>
2. ČADOVÁ, N., 2018 Subjektivní vnímání životní spokojenosti u ekonomicky aktivní populace České republiky. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. © 2018 [vid. 2023-11-29]. **11**(Kvalita pracovního života 2018). Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/subjektivni-vnimani-zivotni-spokojenosti-u-ekonomicky-aktivni-populace-ceske-republiky>. ISSN 1803-3687.
3. FONTANA, D., 1997. *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-626-8.
4. GIDDENS, A., *Sociologie*, 2013. Praha: Argo. ISBN 728-80-257-0807-1.
5. GILLNEROVÁ, I., et al, 2012. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3472-9.
6. GRECMANOVÁ, H., 2008. *Klima školy*. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-7409-010-3.
7. HENDL, J. a J. REMR, 2017. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál. ISBN 978- 80-262-1192-1.
8. CHRÁSKA, M., 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3
9. KEBZA, V. a I. ŠOLCOVÁ, 2003. Well-being jako psychologický a zároveň mezioborově založený pojem. *Československá psychologie, časopis pro psychologickou teorii a praxi*. **47**(4), 333-345. ISSN 0009-062X.
10. KOČVAROVÁ, I., 2013. Spokojenost klientů školy očima vedoucích a pedagogických pracovníků. *Orbis Scholae*. Praha: Pedagogická fakulta UK, **7**(1), 67-77. ISSN 1802-4637.
11. KOŤA, J., 2018. *Kapitoly ze sociologie výchovy II. (opora pro kombinované studium: rozšířená verze)* [online]. © 2023 [vid. 2023-12-03]. Praha: Katedra pedagogiky FF UK.

Dostupné z: [https://kped.ff.cuni.cz/wp-](https://kped.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/168/2020/12/opora_sociologie_vychovy_II_2018.pdf)

[content/uploads/sites/168/2020/12/opora_sociologie_vychovy_II_2018.pdf](https://kped.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/168/2020/12/opora_sociologie_vychovy_II_2018.pdf)

12. *Kvalitní škola – kritéria a indikátory hodnocení*. Česká školní inspekce [online]. © 2022 [vid. 2024-03-01]. Dostupné z:

<https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/Obr%C3%A1zky%20ke%20%C4%8D1%C3%A1nk%C5%AFm/Kvalitn%C3%AD%20%C5%A1kola%209.%206.%202015/Kvalitni-skola-kriteri-a-indikatory-hodnoceni-konecna-verze-s-poznamkou-pod-carou.pdf>

13. LHOTKOVÁ, I., V. TROJAN a J. KITZBERGER, 2012. *Kompetence řídicích pracovníků ve školství*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7357-899-2.

14. LIŠKA, R., 2021. *Spokojenost žáků středních odborných škol v hlavním městě Praze*. [online]. © 2021 [vid. 2024-03-16]. Dostupné z:

<https://www.prohuman.sk/andragogika/spokojenost-zaku-strednich-odbornych-skol-v-hlavnim-meste-praze>

15. MALHOTRA, N. K., 2019. *Marketing Research: An Applied Orientation, Global Edition*. Pearson Education Limited. ISBN 129-22-65639.

16. MERTIN, V., 2023. *Osudy*. *Učitelství měsíčník*. Praha: Wolters Kluwer, IV(5), 2-3. ISSN 2694-9946.

17. PRŮCHA, J., 2009. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-503-5.

18. PRŮCHA, J. a J. VETEŠKA, 2012. *Andragogický slovník*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3960-1.

19. ŘEZNÍČEK, T., 2023. *To, jak škola funguje, je potřeba vidět zevnitř*. *Učitelství měsíčník*. Praha: Wolters Kluwer, IV(5), 21-22. ISSN 2694-9946.

20. *Sociologická encyklopedie online* [online]. © 2018 [vid. 2023-11-28]. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Socializace>

21. SVĚTLÍK, J., 2009. *Marketingové řízení školy*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7357-494-9.

22. ŠKRAMLÍK, P., 2016. *Jak vytvářet a podporovat kvalitní klima školy? Řízení školy*. Wolters Kluwer, [online]. © 2016 [vid. 2024-01-01]. Dostupné z:

<https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni-skoly/jak-vytvaret-a-podporovat-kvalitni-klima-skoly.m-3106.html>

23. TELEF, B., 2021. *The Relation between Happiness, School Satisfaction, and Positive Experiences at School in Secondary School Students*. [online]. © 2021 [vid. 2024-04-06].

Dostupné z:

<https://www.proquest.com/docview/2485293360/8B9B398775154548PQ/4?accountid=17203&sourcetype=Scholarly%20Journals>

24. *Tematická zpráva – Společné znaky vzdělávání v úspěšných středních školách s učebními obory*, Česká školní inspekce [online]. © 2022 [vid. 2024-03-01]. Dostupné z: [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecne-znaky-vzdelavani-v-\(1\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Tematicke-zpravy/Tematicka-zprava-%E2%80%93-Spolecne-znaky-vzdelavani-v-(1))

25. *Tematická zpráva – Participace žáků a studentů na fungování a rozvoji školy*, Česká školní inspekce [online]. © 2017 [vid. 2024-03-28]. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2017_p%C5%99%C3%ADlohy/Dokumenty/Shrnuti-Participace-zaku-a-studentu-na-fungovani-a-rozvoji-skoly.pdf

26. TURECKIOVÁ, M., 2004. *Řízení a rozvoj lidí ve firmách*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0405-6.

27. *Ústav pro jazyk český, Akademie věd České republiky* [online]. © 2024 [vid. 2024-04-04]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=faktor>

28. VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0841-3.

29. VONDRÁKOVÁ, M. a L. ŠTĚRBOVÁ, 2018. *Tutor.cz/blog*, [online]. © 2018 [vid. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://www.tutor.cz/blog/prechod-ze-zakladni-na-stredni-skolu-nekdy-boli-ale-da-se-zvladnout/>

30. *Zákon č. 561/2004 Sb.*, [online]. © 2023 [vid. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

31. *Zákon č. 563/2004 Sb.*, [online]. © 2024 [vid. 2024-03-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Seznam příloh

Příloha I: Dotazník - Faktory ovlivňující spokojenost žáků

Příloha II: Tři případy, kdy jsem se do školy nejvíce těšil/těšila

Seznam tabulek

Tabulka 1: Časový harmonogram

Tabulka 2: Likertova škála

Tabulka 3: Výsledky šetření

Seznam grafů

Graf 1: zastoupení ročníků

Graf 2: zastoupení pohlaví

Graf 3: věk respondentů

Graf 4a: budova školy a její okolí (odpovědi celkem)

Graf 4b: budova školy a její okolí (odpovědi dle ročníků)

Graf 5a: vybavení školy (odpovědi celkem)

Graf 5b: vybavení školy (odpovědi dle ročníků)

Graf 6a: vybavení učeben (odpovědi celkem)

Graf 6b: vybavení učeben (odpovědi dle ročníků)

Graf 7a: čistota ve škole (odpovědi celkem)

Graf 7b: čistota ve škole (odpovědi dle ročníků)

Graf 8a: webové stránky školy (přehlednost, úprava, zpracování) odpovědi celkem

Graf 8b: webové stránky školy (odpovědi dle ročníků)

Graf 8c: návštěva webových stránek nebo sociálních médií/týden (odpovědi celkem)

Graf 8d: návštěva webových stránek nebo sociálních médií/týden (odpovědi dle ročníků)

Graf 9a: existence školní jídelny (odpovědi celkem)

Graf 9b: existence školní jídelny (odpovědi dle ročníků)

Graf 9c: kolikrát týdně navštěvujete školní jídelnu? (odpovědi celkem)

Graf 9d: návštěva šk. jídelny dívky x chlapci

Graf 10a: třídní učitel (odpovědi celkem)

Graf 10b: třídní učitel (odpovědi dle ročníků)

Graf 11a: ostatní učitelé (odpovědi celkem)

Graf 11b: ostatní učitelé (odpovědi dle ročníků)

Graf 12a: vedení školy (odpovědi celkem)

Graf 12b: vedení školy (odpovědi dle ročníků)

Graf 13a: ostatní zaměstnanci (odpovědi celkem)

Graf 13b: ostatní zaměstnanci (odpovědi dle ročníků)

Graf 14a: třídní kolektiv (odpovědi celkem)

Graf 14b: třídní kolektiv (odpovědi dle ročníků)

Graf 15a: pověst školy (odpovědi celkem)

Graf 15b: pověst školy (odpovědi dle ročníků)

Graf 16a: uvolněná atmosféra (odpovědi celkem)

Graf 16b: uvolněná atmosféra (odpovědi dle ročníků)

Graf 17a: kázeň ve třídě (odpovědi celkem)

Graf 17b: kázeň ve třídě (odpovědi dle ročníků)

Graf 18a: celkové klima na škole (odpovědi celkem)

Graf 18b: celkové klima na škole (odpovědi dle ročníků)

Graf 19a: loajalita (odpovědi celkem)

Graf 19b: loajalita (odpovědi dle ročníků)

Graf 20: nejdůležitější faktory ovlivňující spokojenost - co pro vás znamená spokojenost?

Graf 21a: denní učení více jak 2 hodiny (odpovědi celkem)

Graf 21b: denní učení více jak 2 hodiny (odpovědi dle ročníků)

Faktory ovlivňující spokojenost středoškoláků

Ahoj,

studuji na Pedagogické fakultě Karlovy Univerzity obor Školský management a momentálně píšu bakalářskou práci na téma "Faktory ovlivňující spokojenost středoškoláků", ke které dělám průzkum.

Jsem moc ráda, že jsi ochotný/ochotná mi pomoci a průzkumu se zúčastnit.

Studuješ na škole, kterou sis vybral/vybrala. Byla to dobrá volba? Jsi spokojený/spokojená? A co nejvíce tvoji spokojenost ovlivňuje?

Chci znát tvůj názor a tvé odpovědi právě na tyto otázky. Dotazník budeš mít vyplněný do 10 minut a tvé konkrétní odpovědi se nikdo nedozví - jsou anonymní a bude s nimi pracováno pouze v souhrnné podobě. Nikdo se tedy nemůže dozvědět, která odpověď byla právě ta tvoje a z jaké školy jsi.

Kdykoliv můžeš od vyplňování odstoupit a za neúčast nebo odstoupení nenesíš žádné následky.

Děkuju za tvoji pomoc a čas, který jsi mi věnoval/věnovala.

Iva Gecková

Jaký ročník navštěvuješ? *

3. ročník

4. ročník

Pohlaví *

- dívka
- chlapec
- nechci uvádět

Tvůj věk *

- 17 let
- 18 let
- 19 let

Budu se tě ptát, jak důležité jsou pro tebe ve škole různé věci.

Začneme tím, co je vidět na první pohled....

(v každém řádku vyber jednu odpověď)

	nejvíc důležité	důležité, ale ne nejvíc	zlatá střední cesta	zas tak důležité to není	tohle vůbec neřeším
budova školy a její okolí (vzhled, modernost, upravenost, čistota...)	☐	☐	☐	☐	☐
vybavení školy (šatny, toalety, skříňky v šatnách, místo k odpočívání....)	☐	☐	☐	☐	☐
vybavení učeben (kvalitní pc a další technika, moderní nábytek, učební pomůcky....)	☐	☐	☐	☐	☐

čistota ve škole (umytá okna, čisté chodby, vůně....)	☐	☐	☐	☐	☐
webové stránky školy (přehlednost, úprava, zpracování...)	☐	☐	☐	☐	☐
existence školní jidelny	☐	☐	☐	☐	☐

Kolikrát týdně navštěvuješ webové stránky školy či jiná sociální média?

- 1x týdně
- 2x týdně
- 3x týdně
- 4x týdně
- 5x týdně

... pak se přesuneme k lidem - ke spolužákům, učitelům, vedení a dalším....
 (v každém řádku vyber jednu odpověď)

	nejvíc důležité	důležité, ale ne nejvíc	zlatá střední cesta	zas tak důležité to není	tohle vůbec neřeším
třídní učitel (dostatek pochopení, vstřícný přístup, řešení problémů, povzbuzení, důvěra...)	☐	☐	☐	☐	☐
ostatní učitelé (respekt, pochopení, odbornost, přirozená autorita, ...)	☐	☐	☐	☐	☐
vedení školy (autorita, přístup, řešení problémů, vstřícnost...)	☐	☐	☐	☐	☐
ostatní zaměstnanci (sekretariát, hospodářka, školník, uklízečka... a jejich vstřícnost, komunikace, dobře uvedená práce)	☐	☐	☐	☐	☐
třídní kolektiv (přátelské klima, dobří přátelé, parta)	☐	☐	☐	☐	☐

... a nakonec se dostaneme do oblasti, která se nedá tak úplně přesně změřit a pojmenovat. Jde tvé o pocity a dojmy. Jak to cítíš, co je konkrétně pro tebe důležité?

(v každém řádku vyber jednu odpověď)

	nejvíc důležité	důležité, ale ne nejvíc	zlatá střední cesta	zas tak důležité to není	tohle vůbec neřeším
pověst školy (za školu se nestydím, známí/přátelé ji vnímají pozitivně a prestižně)	☐	☐	☐	☐	☐
uvolněná atmosféra v hodinách (humor, pohoda, ale současně respekt, komunikace a zájem)	☐	☐	☐	☐	☐
kázeň ve třídě (pravidla, spravedlnost...)	☐	☐	☐	☐	☐
celkové klima na škole (spolupráce, pozitivní přístup, vzájemný respekt a pomoc, spolupráce napříč ročníky, „týmový duch“...)	☐	☐	☐	☐	☐
loajalita (učitelé se navzájem nepomlouvají,...)	☐	☐	☐	☐	☐

Blížíme se ke konci. Z následujících věcí vyber ty pro tebe nejvíc důležité. Je to vlastně taková rekapitulace a sestavení pomyslného žebříčku.
(počet odpovědí je na tobě)

to je pro mě důležité

je mi věnována pozornost	☐
bezpečí a důvěra	☐
pocit, že někam patřím	☐
barevně vymalované učebny	☐
přátelství a sdílení	☐
existence pravidel	☐
dobrý třídní učitel/učitelka	☐
ředitel, který pro školu dokáže zařídit hodně věcí	☐
motivace něčeho dosáhnout	☐
respekt ze strany učitelů	☐
školní jídelna, kde dobře vaří	☐
místo pro odpočinek a relaxaci	☐
dobré počítače a vybavení	☐
zájem o moji osobnost, pocity a potřeby	☐
dobří/vzdělaní učitelé	☐

Kolikrát týdně se denně učíš víc jak 2 hodiny?

- 1x týdně
- 2x týdně
- 3x týdně
- 4x týdně
- 5x týdně
- neučím se denně déle jak 2 hodiny

Skvělé! Teď už mi jen napiš 3 případy, kdy ses do školy nejvíc těšil/těšila. *

Vaše odpověď

A to je všechno. Děkuju ti.
Můžeš odeslat.

Příloha II: Tři případy, kdy jsem se do školy nejvíce těšil/těšila

Do odpovědí nebylo zasahováno, jsou ponechány tak, jak je respondenti uvedli (i s případnými chybami):

- každý den když vim že tam mam svojí nejlepší kámošku jinak nikdy protože naše škola není tak skvělá jak se prezentuje a lidi v ní stojí taky za nic
- Sportovní akce, kulturní akce, na test
- Akce školy (sport, kultura), projekty, když nebyla matika
- Akce (sportovní dny,...), na kamarády po prázdninách, na vysvědčení až budou prázdniny :-)
- Týden před Vánoce.
Narozeniny třídního učitele.
Na volné dny s učiteli
- nevím nelze určit
- předvánoční besídka, konec školního roku, tělocvik
- Zábavné speciální hodiny. Výlety. Praktické hodiny
- když jsme dělali projekt, šli na školní akci, jeli na zájezd
- čtvrtletka z matiky v plavkách, matika, exkurze do kina
- Když je ve škole nějaká akce. Když nám odpadají hodiny. Když nepíšeme test.
- alternativní program, den bez testů, zájezd
- když máme přednášku, když je nějaký prevenční program , když je poslední den školy
- Když jsem měl málo hodin a když mě čekal poslední den
- na tělocvik, na školní akci a na školní zájezd
- Za dobrého počasí.
Na dny bez testu.
Před prázdninami.
- Poslední den školy, když není žádný test ani blbé předměty, nevím
- Když jsem měl den kdy jsem měl předměty, které mě zajímají a nepsal jsem žádný test, na který jsem se nenaučil páč mě to nebaví.
- když máme málo hodin, na IT nebo Cady, speciální hodiny

- Když jsme šli do divadla, když se hraje fotbal na tělocviku, když se dostávalo vysvědčení
- Poslední dny školy, školní akce, když jsem byl dobře naučený a věděl jsem, že dostanu dobrou známku.
- Když jsem šla poprvé do prváku.
Celkově jsem se těšila na 4.ročník.
Na první den, kdy začali závěrečné práce.
- Nevím
- projektové dny, když jsem měla předměty co mě baví
- Projektové dny, poslední zvonění jiných tříd, vyhlášení vánočního turnaje
- 1) Na hodiny s pozitivně naladěnými profesory
2) Kterýkoliv den, kdy svítilo sluníčko a bylo teplo
3) Asi když jsme začali chodit do čtvrtáku a přišlo mi, že učitelé nás už začali brát jako dospělé a částečně (myšleno v dobrém) sobě rovné.
- Přátelské prostředí, spolužáci a jakákoliv nová aktivita na škole
- na vylet
- To asi nejsou
- Exkurze, volno, smysluplná činnost
- exkurze, praxe, smysluplná činnost
- Exkurze, praxe, zajímavá činnost
- Na kamarády, na dobrý předměty, a znalosti
- Na školní akce, divadlo a prázdniny. Plus všelijaké společné celoškolské akce
- Když měl být nějaký výlet/akce
- Když jsou ten den předměty, které mě baví
- 1) když jdeme do kina 2) když jdeme do divadla 3) vysvědčení
- Na exkurze; návštěvy divadel a další; celoškolské akce
- Když jsem se dozvěděl že jdeme například do kina, divadla..., Na vysvědčení a také když byl požární poplach
- Když nejsou testy...
- Dny vysvědčení, výlety obecně, výročí školy

- Do školy se většinou těším díky mému kolektivu spolužáků a učitelskému sboru ale většinou je to spíš i automatická rutina ráno vstanu dojedu do školy a odpoledne zase ze školy rozhodně ale nemohu říct že bych se mi někdy do školy vyloženě nechtělo kromě výjimek při nadměrném stresu a frustraci při obdobích nadměrného psaní testů což je tak dvakrát do roka
- když vím že se tam nebudu stresovat
- lyžák,
- Když je nějaký příjemný den (nejsou testy), dobře jsem se vyspal, je výlet nebo mimoškolní aktivita
- když bylo ředitelské volno, odpadla první hodina, labroky z fyziky +matika
- Když mám prezentaci
Když je přednáška
Když se bude dít něco zajímavého
- vysvědčení, výlet na sněžku, výjezd do anglie
- Když jsme měli jít na nějaký vylet (nebylo to tak časté); když jsem měla nový kousek oblečení a chtěla jsem ho ukázat; na hodinu kde, byl můj oblíbený učitel
- Při speciální události, když jsme měli skvělé učitele daný den, po prázdninách
- První školní den (každý rok); Den otevřených dveří, při kterém jsem organizoval přijímací zkoušky z matematiky nanečisto; Předávání vysvědčení na konci třetího ročníku - tento den jsme se loučili s nejoblíbenější paní učitelkou (opouštěla naší školu)
- Nejvíce se většinou těším na sportovní akce. Takže to byl určitě volleyballový turnaj. Dále na Halloween, kdy jsme chodili v různých převlecích a jako poslední to je skoro každý, protože se těším na pár svých spolužáků ve třídě, se kterými se nikdy nenudím
- po prázdninách, v den vysvědčení a u zkrácené výuky (když byly potřebné předměty a nedůležité odpadly)
- Když jsem šla do první třídy, na poslední den ve škole a když jsme jeli na výlet
- na kamarády po prázdninách, na akce, na hodiny češtiny

- Když měla kamarádka poslední zvonění. Když jsme měli nejmíň hodin. Když jsme šli po škole na pivo.
- před vánoce, před prázdninami, na školní akce
- na svou oblíbenou hodinu, Vánoční besídku, na dobré jídlo v jídelně
- Začátek školního roku, výlety, třídnické hodiny
- focení, dny a krátkým rozvrhem, když byl super oběd
- Na kamarády po prázdninách, když jsme měly prezentování nebo když jsme měli oblíbené předměty/přednášky
- Když byla exkurze, kamoska, učitel
- Jako introvertovi mi vyhovuje menší počet spolužáků, takže předměty, ve kterých byl kolektiv rozdělený na polovinu tj., ve třídě byl malý počet studentů zároveň
- Kvůli kamarádům, určité předměty a účel posunout se dále
- 1. Když byla v nadcházející den hodina s učitelem, ze kterého mají ostatní respekt, ale je s ním sranda
- 2. Když škola zařídila nějakou besedu
- 3. Na den kdy se konala školní akce, exkurze nebo výlety
- Exkurze, praxe, přednáška
- Praxe, Hodiny které mě zajímají a odborné předměty
- Oblíbené předměty, přednášky od externistů
- nechci uvádět
- nevím, pardon